

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ
ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ
РОБОТИ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

Методичні рекомендації

Суми - 2016

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
від 31.03.2016 р., протокол № 11

Укладачі:

- О.В. Борисова** – провідний фахівець науково-видавничого відділу КЗ Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;
- О.М. Кириченко** – завідувач науково-видавничого відділу КЗ Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Рецензенти:

- С.М. Грицай** – кандидат педагогічних наук, проректор з наукової роботи КЗ Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;
- О.М. Зайцева** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Організаційні засади здійснення інноваційної освітньої діяльності та дослідно-експериментальної роботи в навчальних закладах : метод. реком. для педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів / уклад.: О.В. Борисова, О.М. Кириченко. – Суми : НВВ СОІППО, 2016. – 88с.

Методичні рекомендації розкривають організаційні засади здійснення інноваційної освітньої діяльності та дослідно-експериментальної роботи в навчальних закладах, які забезпечують розвиток сучасного навчального закладу.

Видання розраховано на педагогічних працівників навчальних закладів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1 Організаційно-правові засади інноваційної діяльності та науково-дослідної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах	
1.1. Основні поняття інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи	6
1.2. Нормативно-правове забезпечення інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи	10
1.3. Ділова документація інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи	27
1.4. Розподіл обов'язків між працівниками ЗНЗ, що проводять інноваційну діяльність.....	37
1.5. Рекомендована література для самоосвіти вчителя та вихователя	45
Розділ 2. Впровадження інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах Сумської області	50
2.1. Дослідно-експериментальна робота в загальноосвітніх навчальних закладах області.....	54
2.2. Проекти загальноосвітніх навчальних закладів області	63
2.3. Інноваційна діяльність у загальноосвітніх навчальних закладах області	76
2.4. Інноваційна діяльність у дошкільних навчальних закладах області..	84
Список використаних джерел	86

Вступ

Сучасна філософія освіти і нова стратегія реформування освітньої сфери вимагають принципово нових наукових досліджень, обґрунтованого і послідовного запровадження нових науково-педагогічних технологій, раціональних та ефективних підходів до організації наукової та інноваційної діяльності в освіті.

Інноваційна освіта, яка стає в наші дні домінуючою тенденцією у всьому світі, є альтернативою традиційній освіті. Відповідно нова модель освіти повинна задовольняти вимогам безперервності, фундаментальності, універсальності, гуманізації та демократизму. Вона повинна мати механізми динамічного саморозвитку, тобто володіти такою якістю як інноваційність. Тому потрібна цілісна безперервна система створення та впровадження інновацій в освіту на основі методології інноватики та її адаптації до реалій сучасної України

Повноцінний інноваційний процес являє собою сукупність процедур, за допомогою яких наукове відкриття або ідея перетворюється в соціальне, у тому числі, освітнє нововведення. При цьому інноваційний процес розглядається, у найбільш загальному вигляді, як розвиток трьох основних етапів: генерування ідеї, розробка ідеї у прикладному аспекті, реалізація нововведення в практиці.

Впровадження інновацій у навчальний процес школи потребує спеціальної підготовки педагогічних кадрів компетентних у сфері педагогічних інновацій, оскільки інноваційна діяльність вчителя має розпочинатись із глибокого критичного аналізу усіх аспектів його професійної діяльності, ознайомлення та вивчення досвіду педагогів навчальних закладів.

Це допоможе визначити найбільш ефективні технології та форми викладання, організувати їх подальшу розробку та апробацію, впровадження та удосконалення, поширення прогресивного досвіду.

Огляд педагогічної інноватики у контексті розвитку нових наукових напрямів освіти дає можливість інтегрувати з цих напрямів, які знайшли своє відображення у функціях розвитку освітнього середовища, в єдине ціле такі компетенції:

- впровадження моніторингової оцінки значущих педагогічних нововведень у нові напрями науки;
- розвиток інноваційної культури, ділового спілкування в умовах педагогічної спільноти, як соціального феномену модернізації різних сфер освіти;
- розробка проектно-дослідницьких технологій, орієнтованих на інтеграцію інформаційних освітньо-педагогічних повідомлень у сфері інноваційної професійної діяльності.

Таким чином, у процесі підготовки методичних рекомендацій автори дійшли висновку, що педагогічна інноватика розкриває глибинні процеси створення, освоєння і застосування нових освітніх парадигм, концепцій, технологій, яким притаманні особливості, пов'язані з діями суб'єктів педагогічної взаємодії.

На сучасному етапі розвитку педагогічної інноватики і ринкового суспільства особливого значення набувають проблеми формування здатності освітян до саморозвитку та інновацій у різних видах професійної діяльності. Особливої уваги потребують нові умови навчання майбутніх вчителів у розвитку інноваційних якостей, самодостатності, професійному самоздійсненні набутих ними компетенцій. Зокрема стосується професійної компетентності у сфері нового наукового напрямку – освітології.

Інноваційною діяльністю займається багато творчих педагогів, серед яких умовно можна виокремити три групи:

1) педагоги-винахідники, які приходять до нового в результаті власних пошуків;

2) педагоги-модернізатори, що вдосконалюють і по-новому використовують елементи створених систем задля позитивного результату;

3) педагоги-майстри, які швидко сприймають і досконало використовують як традиційні, так і нові підходи та методи [3].

Діяльність педагогів, що належать до цих категорій, утворює інноваційний педагогічний потік, який збагачує практику новими ідеями, новим змістом і новими технологіями.

Інноваційна діяльність є специфічною і досить складною, потребує особливих знань, навичок, здібностей.

Впровадження інновацій неможливе без педагога-дослідника, який володіє системним мисленням, розвиненою здатністю до творчості, сформованою й усвідомленою готовністю до інновацій. Педагогів-новаторів такого типу називають педагогами інноваційного спрямування. Їм властиві чітка мотивація інноваційної діяльності та чітка інноваційна позиція, здатність не лише включатися в інноваційні процеси, але й бути їх ініціатором.

Методичні рекомендації підготовлено з метою розкриття теоретичних та практичних основ інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах, що забезпечують інноваційний розвиток сучасного навчального закладу та педагога-новатора. У виданні систематизовано основні поняття що формують вміння і навички організації дослідно-експериментальної роботи, які забезпечують високий рівень інформованості про інноваційні технології та надано практичні рекомендації щодо їх впровадження в загальноосвітніх навчальних закладах.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ

Одним із завдань освітньої політики держави є формування якісно нової системи освіти. Закономірною і обов'язковою умовою успішної реалізації цього завдання є забезпечення випереджального розвитку системи освіти, головною ознакою якої стає активне впровадження інноваційних технологій. Інноваційність в освітній сфері, що формується в Україні на загальнодержавному рівні, передбачає гнучкість системи освіти, її відкритість до нового (як у технологічному, так і в світоглядному аспектах) та конкурентоспроможність. Її реалізація забезпечується нормативною базою й інноваційними процесами, пов'язаними зі створенням нової теорії і практики освіти, підтримкою наукових досліджень в галузі педагогічної інноватики, як науки про створення педагогічних інновацій, їх впровадження, а також освоєння педагогічною спільнотою.

Інноваційний розвиток сучасного загальноосвітнього навчального закладу – це цілеспрямований і незворотній процес, що забезпечує якісні зміни, перехід загальноосвітнього навчального закладу до закладу нового типу (спеціалізована школа, гімназія, ліцей, колегіум). Розвиток закладу здійснюється переважно за допомогою цілеспрямованого внесення в його діяльність нових прогресивних елементів, їх взаємозв'язків та характеристик. Змістом цих змін виступають інновації, що забезпечують оптимальний і сталий розвиток загальноосвітнього навчального закладу.

Основна форма реалізації інноваційної освітньої діяльності – педагогічні експерименти, які здійснюються на всеукраїнському, регіональному рівнях та на рівні навчального закладу.

Рівень експериментальної діяльності визначається її змістом та масштабністю змін, що вноситимуться у систему освіти внаслідок успішної експериментальної перевірки та застосування запропонованої інновації.

Експериментальна діяльність всеукраїнського рівня стосується перевірки продуктивності й можливості застосування у системі освіти:

- освітніх, дидактичних систем;
- державних стандартів освіти, базового компонента змісту дошкільної освіти, інваріантної складової змісту загальної середньої освіти, змісту професійно-технічної освіти, нормативної частини змісту вищої, післядипломної освіти. Рішення про організацію та проведення експерименту приймає Міністерство освіти і науки України.

Експериментальна діяльність регіонального рівня може здійснюватись у системі освіти області й передбачає експериментальну перевірку продуктивності й можливості застосування інновацій. Рішення про організацію та проведення експерименту приймає управління освіти і науки обласної державної адміністрації.

Експериментальна діяльність на рівні навчального закладу, передбачає експериментальну перевірку продуктивності й можливості застосування інновацій, розроблених науковими працівниками даного закладу. Рішення про

організацію та проведення такого експерименту приймає керівник закладу або органи громадського самоврядування.

Загальноосвітньому навчальному закладу, у якому проводиться експеримент з перевірки результативності та можливості застосування освітніх інновацій, надається статус експериментального. Рішення про надання загальноосвітньому навчальному закладу статусу експериментального ухвалюється одночасно з рішенням про проведення експерименту на його базі на підставі висновків експертизи, заявки на проведення цього експерименту та експериментальних матеріалів.

Статус експериментального не змінює підпорядкування, тип, форму власності загальноосвітнього навчального закладу. Експериментальний загальноосвітній навчальний заклад у своїй діяльності керується законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Положенням про загальноосвітній навчальний заклад, Положенням про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, Положенням про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад та власним статутом [3,4,5,6,7].

Автор заявки, науковий керівник експерименту здійснюють наукове керівництво експериментом в експериментальному загальноосвітньому навчальному закладі, звітують про перебіг і результати дослідно-експериментальної роботи перед органом управління освітою, що видав наказ про проведення експерименту. Директор експериментального загальноосвітнього навчального закладу щороку звітує про перебіг і результати дослідно-експериментальної роботи перед органами громадського самоврядування цього закладу, органом управління освітою, засновниками, яким експериментальний загальноосвітній навчальний заклад безпосередньо підпорядкований, у встановлені ними терміни.

Організація творчої праці колективу потребує ретельного осмислення і реалізації певної системи заходів, яка має охоплювати вибір теми, визначення мети і завдань, підготовку вчителів до колективної творчої праці; розподіл теми на окремі питання для творчої розробки групами і окремими педагогами та проектування необхідного досвіду (розробка програми дослідження); організацію цілеспрямованої самоосвіти вчителів і колективних форм їхньої роботи відповідно до обраної теми; організацію систематичної конкретної допомоги педагогам у їхній роботі над темами з боку науковців; узагальнення результатів творчої праці педагогічного колективу на основі окремих праць учителів, використання їхньої творчої праці [2].

Педагогічний експеримент передбачає активний вплив на педагогічне явище чи процес шляхом створення нових умов, що відповідають меті дослідження. Експеримент як самостійний метод характеризується такими ознаками:

- діяльність, що організована на основі наукових даних у відповідності з теоретично обґрунтованою гіпотезою;
- запланований вплив на досліджуваний об'єкт, створення нових явищ тощо;

- глибокий аналіз та теоретичне узагальнення одержаних результатів; - можливість багаторазового повторення;
- дотримання точно врахованих і змінюваних умов.

Педагогічний експеримент, на відміну від інших методів, створює умови для:

- 1) перевірки ефективності запроваджень у навчально-виховний процес;
- 2) порівняння ролі та впливу різних факторів на педагогічний процес;
- 3) вибору оптимальних факторів для організації певних ситуацій навчання та виховання;
- 4) виявлення умов реалізації певних педагогічних задач;
- 5) виявлення специфіки та закономірностей протікання педагогічного процесу в конкретних, в тому числі й заданих, умовах.

Педагогічний експеримент - своєрідний навчальний процес, організований так, щоб можна було спостерігати педагогічні явища в контрольованих умовах. Основними ознаками педагогічного експерименту, які одночасно становлять і його сутність, є:

- внесення в навчальний процес певних змін у відповідності з планом і гіпотезою дослідження;
- створення умов, у яких можна найбільш яскраво бачити зв'язки між різними сторонами навчального процесу;
- облік результатів навчального процесу і формулювання остаточних висновків.

Сутнісний зміст експерименту полягає в розкладанні цілісного педагогічного явища на складові елементи; внесенні зміни до умов, у яких ці елементи функціонують; відстеження окремих досліджуваних сторін і явищ; фіксування результатів навчально-виховного процесу в умовах експерименту.

Отже, експеримент у загальній системі методів дослідження допомагає встановити наукові факти, пояснити та узагальнити нові дані з позицій більш загальних теорій; будувати на базі одержаних результатів нові гіпотези та теорії.

Експериментальна робота в навчальних закладах повинна передбачати щонайменше:

- чітку фіксацію стартових умов;
- точне та зрозуміле формулювання гіпотез й очікуваних результатів;
- фіксування незалежних змінних, тобто того, що спеціально впроваджується в експериментальну ситуацію;
- фіксування умов експерименту;
- виявлення реальних результатів і їх відповідності гіпотезі.

Як правило, розрізняють такі види педагогічного експерименту:

1. Констатувальний експеримент полягає в тому, що дослідник експериментальним шляхом встановлює лише стан педагогічної системи, що вивчається: констатує наявність зв'язків, залежностей між явищами, визначає вихідні дані для подальшого дослідження.

2. Формувальний експеримент супроводжується застосуванням спеціально розробленої системи заходів, спрямованих на формування в учнів

певних якостей, на покращення результатів їх навчання, виховання, трудової діяльності тощо.

3. Контрольний експеримент визначає рівень знань, умінь та навичок за матеріалами формульованого експерименту.

Сьогодні стоїть питання удосконалення системи підготовки та перепідготовки вчителів, виходячи з розуміння того, що одним з головних завдань шкільної освіти є – підготувати учнів до швидкого сприйняття й опрацювання великих обсягів інформації, озброїти їх сучасними засобами і технологіями роботи, сформулювати в них інформаційну культуру.

Тому, особливого значення набуває координація та сприяння організації ефективної експериментальної діяльності навчальних закладів, методичних об'єднань, творчих груп, шкіл педагогічної майстерності, авторських творчих майстерень, активізації методичної роботи з метою стимулювання інноваційної діяльності педагогів.

НОРМАТИВНО - ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДОСЛІДНО - ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ

Освіта є пріоритетним напрямом державної політики України. Держава виходить з того, що освіта – це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й іміджу нашої держави, створення умов для самореалізації кожної особистості.

Здобуття незалежності держави ознаменувалося прийняттям Основного Закону - Конституції України, де стверджується рівність прав всіх людей, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, від мовних та інших ознак. У розділі "Права людини" декларовано демократичні та гуманістичні положення, які відповідають духу і букві міжнародних угод і домовленостей і мають забезпечити захист прав усіх верств населення. У [Конституції України](#) від 28 червня 1996р. (зі змінами та доповненнями 2010р.) визначено та стверджено основні права людини, серед яких, право на освіту:

Стаття 53. Повна загальна середня освіта є обов'язковою.

Держава забезпечує: розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання.

[Закон України “Про освіту” від 23 травня 1991р.із змінами від 02 червня 2015 року.](#)

Освіта - основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави.

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями.

Освіта в Україні ґрунтується на засадах гуманізму, демократії, національної свідомості, взаємоповаги між націями і народами.

[Закон України “Про загальну середню освіту” від 13 травня 1999 р. із змінами від 02 червня 2015 року.](#)

Цей Закон визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку системи загальної середньої освіти, що сприяє вільному розвитку людської особистості, формує цінності правового демократичного суспільства в Україні.

[Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” від 13 грудня 1991р.із змінами від 16 січня 2015 року](#)

Цей Закон визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку науково-технічної сфери, створює умови для наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку.

[Закон України "Про авторське право і суміжні права" від 23 грудня 1993 р. із змінами від 25 грудня 2016 року](#)

Цей Закон охороняє особисті немайнові права і майнові права авторів та їх правонаступників, пов'язані із створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва - авторське право, і права виконавців, виробників фонограм і відеограм та організацій мовлення - суміжні права.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

07.11.2000 № 522

**Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
26 грудня 2000 р.
за № 946/5167**

**Про затвердження Положення про порядок здійснення інноваційної
освітньої діяльності**

(Із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства
освіти і науки, молоді та спорту

№ 1352 від 30.11.2012

Наказом Міністерства освіти і науки

№ 380 від 31.03.2015)

Відповідно до п.3 Положення про Міністерство освіти і науки України,
затвердженого Указом Президента України від 07.06.2000 № 773/2000, з метою
встановлення порядку здійснення інноваційної освітньої
діяльності **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої
діяльності(додається).

2. Структурним підрозділам Міністерства освіти і науки України,
Міністерству освіти Автономної Республіки Крим, Головному управлінню
освіти і науки Київської міської державної адміністрації, управлінням освіти і
науки обласних, Севастопольської міської державних адміністрацій, ректорам,
директорам вищих навчальних закладів, закладів післядипломної освіти
забезпечити організацію інноваційної освітньої діяльності, у тому числі
розпочатої на підставі Положення про експериментальний педагогічний
майданчик, відповідно до норм цього Положення.

3. Наказ Міністерства освіти України від 25.11.99 № 399 "Про затвердження
Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності"
скасувати як такий, що не пройшов державної реєстрації у Міністерстві юстиції
України.

4. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра
Огнев'юка В.О.

Міністр

В.Г. Кремень

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
освіти і науки України
07.11.2000 № 522
(у редакції наказу
Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
30.11.2012 № 1352)
Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
26 грудня 2000 р.
за № 946/5167

ПОЛОЖЕННЯ

про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності

(У тексті Положення слова «МОНмолодьспорт України» у всіх відмінках замінено словом «МОН» згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 380 від 31.03.2015)

I. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності у системі освіти.

1.2. Інноваційною освітньою діяльністю у системі освіти є діяльність, що спрямована на розроблення й використання у сфері освіти результатів наукових досліджень та розробок.

1.3. Інноваційним освітнім продуктом є результат науково-дослідної розробки, що відповідає вимогам Закону України «Про інноваційну діяльність».

1.4. Освітніми інноваціями є вперше створені, вдосконалені освітні, навчальні, виховні, управлінські системи, їх компоненти, що мають істотно поліпшити результати освітньої діяльності.

1.5. Об'єктами інноваційної освітньої діяльності є: нові знання, інноваційні освітні програми і проекти, навчальний та виховний процеси, організаційні та адміністративні рішення, а також рішення іншого характеру, що істотно поліпшують якість освіти.

1.6. Суб'єктами інноваційної освітньої діяльності можуть бути фізичні та юридичні особи: педагогічні та науково-педагогічні працівники навчальних закладів, наукові працівники, працівники органів управління освітою, навчальні заклади, підприємства, установи та організації, що надають освітні послуги.

1.7. Інноваційна освітня діяльність здійснюється на всеукраїнському, регіональному рівнях, а також на рівні навчального закладу. Рівень інноваційної освітньої діяльності визначається її змістом та масштабністю змін, що будуть внесені у систему освіти внаслідок удосконалення педагогічної діяльності, використання запропонованої освітньої інновації.

1.8. Інноваційна освітня діяльність на всеукраїнському рівні здійснюється у системі освіти України і передбачає розроблення та використання в установленому законодавством порядку:

освітніх, навчальних, виховних, управлінських систем;

базового компонента дошкільної освіти, інваріантної складової змісту загальної середньої освіти, загальнодержавного компонента змісту професійно-

технічної освіти, змісту позашкільної освіти, нормативної частини змісту вищої (у тому числі післядипломної) освіти;

експериментальних навчальних програм, підручників, посібників, розроблених у процесі експерименту і спрямованих на поліпшення результатів освітньої діяльності;

(Пункт 1.8 розділу I доповнено новим абзацом четвертим згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 380 від 31.03.2015)

освітніх технологій, форм, методів і засобів навчання, виховання та управління освітою;

науково-методичного, кадрового, матеріально-технічного та фінансового забезпечення навчально-виховного процесу у навчальних закладах;

систем, технологій, форм і методів підвищення кваліфікації керівних, педагогічних та науково-педагогічних працівників.

1.9. Інноваційна освітня діяльність на регіональному рівні здійснюється в системі освіти окремого регіону і передбачає розроблення та використання:

варіативної складової змісту дошкільної, загальної середньої освіти, регіонального компонента змісту професійно-технічної освіти;

освітніх технологій, форм, методів і засобів навчання, виховання та управління освітою;

науково-методичного, матеріально-технічного та фінансового забезпечення навчально-виховного процесу.

1.10. Інноваційна освітня діяльність на рівні навчального закладу може здійснюватись у дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних, вищих навчальних закладах (у тому числі закладах післядипломної освіти) і передбачає використання освітніх інновацій, перевірених у ході експериментів всеукраїнського та регіонального рівнів, а також розроблення, експериментальну перевірку варіативної частини змісту вищої (у тому числі післядипломної) освіти.

1.11. Умовами здійснення інноваційної освітньої діяльності є:

дотримання майнових і немайнових прав та обов'язків юридичних та фізичних осіб, які здійснюють інноваційну освітню діяльність;

дотримання юридичними та фізичними особами, які здійснюють інноваційну освітню діяльність, законодавства України, вимог державних стандартів освіти;

наявність відповідного ресурсного забезпечення та ефективне його використання;

збереження життя і здоров'я суб'єктів інноваційної освітньої діяльності;

погодження учасників навчально-виховного процесу, органів управління освітою на здійснення інноваційної освітньої діяльності.

II. Розроблення освітніх інновацій

2.1. Розроблення освітніх інновацій включає:

опис та обґрунтування запропонованих ідей та підходів, чітке і повне розкриття їх змісту, очікуваних результатів;

перевірку їх ефективності шляхом проведення експерименту або реалізації інноваційного освітнього проекту.

2.2. Експериментом є науково обґрунтовані зміни в освітній галузі у спеціально створених умовах.

Інноваційним освітнім проектом є процедура і комплекс усіх необхідних заходів щодо створення і реалізації інноваційного освітнього продукту.

2.3. З ініціативою щодо проведення експерименту може виступити автор ініціативи - юридична або фізична особа, що має намір запропонувати нові освітні ідеї, педагогічні та управлінські технології, удосконалити освітню діяльність.

2.4. Ініціатива реалізується шляхом організації та проведення у навчальних закладах експерименту всеукраїнського, регіонального рівня та в окремому вищому навчальному закладі (у тому числі закладі післядипломної освіти).

2.5. Рішення про організацію та проведення експерименту всеукраїнського рівня приймає Міністерство освіти і науки України на підставі клопотання департаментів (управлінь) освіти і науки обласних державних адміністрацій та Київської міської державної адміністрації (далі – органи управління освітою), заявки на проведення експерименту, програми експерименту, які розробляє автор ініціативи, та висновку відповідної комісії Науково-методичної ради з питань освіти МОН (далі – відповідна комісія Науково-методичної ради).

Рішення про організацію та проведення експерименту всеукраїнського рівня, що здійснюється на основі науково-дослідних робіт, які виконуються в установах Національної академії педагогічних наук України за кошти державного бюджету, приймає МОН на підставі відповідного подання Президії Національної академії педагогічних наук України, програми експерименту, згоди органів управління освітою на проведення експерименту на базі навчальних закладів.

(Пункт 2.5 розділу II в редакції Наказу Міністерства освіти і науки № 380 від 31.03.2015)

2.6. Рішення про організацію та проведення експерименту регіонального рівня приймають органи управління освітою на підставі клопотання відділів освіти районних державних адміністрацій, заявки на проведення експерименту, програми експерименту, які розробляє автор ініціативи, та висновку експертної комісії, утвореної органом управління освітою.

2.7. МОН видає наказ про проведення експерименту всеукраїнського рівня; орган управління освітою видає наказ про проведення експерименту регіонального рівня.

Цим наказом затверджуються заявка на проведення експерименту, програма експерименту; навчальним закладам, на базі яких проводиться експеримент, надається статус експериментальних; у разі потреби цим наказом затверджуються експериментальні навчальні плани з урахуванням типових навчальних планів.

2.8. Заявка на проведення експерименту включає: опис основних ідей експерименту, об'єкт, предмет, мету, гіпотезу, завдання, теоретико-методологічну основу, базу дослідження (перелік навчальних закладів), методи дослідження, наукову новизну, теоретичне і практичне значення експерименту; визначення етапів та строків його проведення, очікуваних результатів;

інформацію про автора ініціативи, наукового керівника експерименту (місце роботи, посада, кваліфікаційна категорія, науковий ступінь, педагогічне, вчене звання, контактний телефон); опис організаційного, науково-методичного, кадрового, матеріально-технічного, фінансового забезпечення експерименту.

Програма експерименту містить заходи, спрямовані на реалізацію завдань експерименту, які визначені у заявці, строки їх виконання та очікувані результати.

2.9. Статус експериментального навчального закладу не змінює підпорядкування, тип, рівень акредитації, форму власності цього навчального закладу.

2.10. Про виконання програми кожного етапу експерименту експериментальний навчальний заклад спільно з автором ініціативи, науковим керівником експерименту готують звіт, який подається у письмовій формі до МОН, органу управління освітою, що видав наказ про його проведення.

Звіт включає опис виконання завдань у відповідні строки та підкріплюється розробленими учасниками експерименту програмами, посібниками, методичними розробками, іншими практичними матеріалами, які розкривають сутність виконаної роботи. Одночасно подається програма наступного етапу експерименту. У разі потреби вносяться зміни до програми експерименту, розширення бази проведення, припинення експерименту відповідного рівня.

2.11. Експертиза виконання програми кожного етапу експерименту всеукраїнського рівня здійснюється відповідною комісією Науково-методичної ради; регіонального рівня - експертною комісією відповідного органу управління освітою.

2.12. Для проведення експертизи підсумків експерименту всеукраїнського або регіонального рівня автор ініціативи спільно з науковим керівником експерименту складає і подає до відповідного органу управління освітою звіт про завершення експерименту.

2.13. Експертиза освітньої інновації, розробленої у ході експерименту в окремому вищому навчальному закладі (у тому числі закладі післядипломної освіти), здійснюється відповідною комісією Науково-методичної ради.

2.14. На підставі висновків експертизи підсумків експерименту МОН, орган управління освітою, що видав наказ про проведення експерименту, видає наказ про його завершення, знімає статус експериментального із навчального закладу, визначає умови розповсюдження освітньої інновації.

2.15. У разі невиконання програми експерименту МОН, орган управління освітою може прийняти рішення про його припинення.

2.16. Результати проведення експерименту оприлюднюються на всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, сторінках педагогічної преси, міжнародних виставках.

2.17. Орган управління освітою може розробити галузеву або регіональну інноваційної програму, в якій визначається мета, завдання, об'єкти, зміст, етапи, учасники та прогнозовані результати інноваційної освітньої діяльності, та забезпечує її обговорення громадськістю, організовує її виконання.

III. Використання освітніх інновацій

3.1. На підставі висновків відповідної комісії Науково-методичної ради МОН приймає рішення про запровадження освітніх інновацій у систему освіти України.

Експериментальним навчальним програмам, підручникам та посібникам, що апробуються в процесі інноваційної діяльності, за рішенням відповідної комісії Науково-методичної ради надається схвалення до використання у дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних, позашкільних навчальних закладах на період проведення експерименту відповідно до Порядку надання навчальній літературі, засобам навчання і навчальному обладнанню грифів та свідоцтв Міністерства освіти і науки України України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 17 червня 2008 року № 537, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 липня 2008 року за № 628/15319.

(Пункт 3.1 розділу III доповнено новим абзацом згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 380 від 31.03.2015)

3.2. Використанням освітніх інновацій у системі освіти є:
забезпечення доступу до них суб'єктам інноваційної освітньої діяльності;
зберігання інформації про освітні інновації;
створення банків освітніх інновацій;
поширення інформації про освітні інновації;
підготовка суб'єктів інноваційної освітньої діяльності до використання освітніх інновацій.

3.3. Інформація про освітні інновації, їх розробку (експерименти) зберігається у спеціальних банках освітніх інновацій.

3.4. Банки освітніх інновацій створюються в Інституті інноваційних технологій і змісту освіти, органах управління освітою, які забезпечують вільний доступ до освітніх інновацій, розроблених та рекомендованих до використання в Україні.

3.5. Освітні інновації використовуються суб'єктами інноваційної освітньої діяльності згідно з рекомендаціями МОН.

IV. Фінансування інноваційної освітньої діяльності

4.1. Фінансування інноваційної освітньої діяльності здійснюється відповідними органами управління освітою, іншими юридичними та фізичними особами.

4.2. Фінансування інноваційної освітньої діяльності може здійснюватися за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством України.

(Положення в редакції Наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту № 1352 від 30.11.2012)

**Завідувач сектору педагогічного
досвіду та інновацій Науково-
методичного центру середньої
освіти Міністерства освіти і науки
України**

В.І. Довбищенко

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

м. Київ

23.11. 2009

№ 1054

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України 16 грудня 2009 р.
за № 1217/17233

Про внесення змін до Положення
про експериментальний
загальноосвітній навчальний заклад

Відповідно до частини другої статті 8 Закону України «Про загальну середню освіту» та з метою установлення порядку здійснення інноваційної, дослідно-експериментальної освітньої діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах

н а к а з у ю:

1. Унести зміни до Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 114, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.05.2002 за № 428/6716, виклавши його в новій редакції, що додається.

2. Міністру освіти і науки Автономної Республіки Крим, начальникам управлінь освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій нову редакцію Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад довести до відома керівників загальноосвітніх навчальних закладів.

3. Адміністративно-господарському департаменту (Ханюк В.А.) зробити відмітку в справах архіву.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Міністр

І.О.Вакарчук

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки України

20.02.2002 № 114

(у редакції наказу Міністерства освіти і науки України
від 23.11.2009 № 1054)

Зареєстровано

в Міністерстві юстиції України

16 грудня 2009 р. за № 1217/17233

ПОЛОЖЕННЯ
про експериментальний
загальноосвітній навчальний заклад

I. Загальні положення

1.1. Експериментальний загальноосвітній навчальний заклад здійснює свою діяльність відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про інноваційну діяльність», Положення про загальноосвітній навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 № 964, постанови Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 № 1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери», Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07.11.2000 № 522, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.12.2000 за № 946/5167, цього Положення та статуту відповідного навчального закладу.

1.2. Експериментальним загальноосвітнім навчальним закладом є загальноосвітній навчальний заклад, у якому здійснюється дослідно-експериментальна робота з перевірки результативності та можливості застосування педагогічних та управлінських інновацій.

1.3. Загальноосвітньому навчальному закладу надається статус експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського або регіонального рівня.

1.4. Статус експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського рівня надається загальноосвітньому навчальному закладу, на базі якого здійснюється дослідно-експериментальна робота з перевірки результативності та можливості застосування у практичній діяльності: освітніх, дидактичних або виховних систем; державних стандартів загальної середньої освіти; інваріантної складової змісту загальної середньої освіти, інноваційних освітніх технологій.

1.5. Статус експериментального навчального загальноосвітнього закладу регіонального рівня надається загальноосвітньому навчальному закладу, на базі якого здійснюється дослідно-експериментальна робота з перевірки результативності та можливості застосування у практичній діяльності:

варіативної складової змісту загальної середньої освіти; систем організації навчально-виховного процесу; інноваційних педагогічних та управлінських технологій.

1.6. Статус експериментального не змінює підпорядкування, тип, форму власності загальноосвітнього навчального закладу.

II. Порядок надання та зняття статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу

2.1. Рішення про надання загальноосвітньому навчальному закладу статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського (регіонального) рівня приймається одночасно з рішенням про проведення на його базі дослідно-експериментальної роботи відповідного рівня.

2.2. Для отримання статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського (регіонального) рівня директор загальноосвітнього навчального закладу подає до відповідного органу управління освітою, інституту післядипломної педагогічної освіти заявку про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітнього навчального закладу (далі - заявка) та програму дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітнього навчального закладу (далі - програма), підписані автором педагогічної ініціативи (науковим керівником) дослідно-експериментальної роботи, директором загальноосвітнього навчального закладу та засвідчені печаткою відповідного загальноосвітнього навчального закладу.

2.3. Заявка охоплює: перелік основних ідей експерименту, об'єкт, предмет, мету, завдання, теоретико-методологічні основи, базу дослідження, методи дослідження, наукову новизну, теоретичне і практичне значення дослідно-експериментальної роботи; визначення термінів та етапів проведення; інформацію про автора педагогічної ініціативи (наукового керівника) дослідно-експериментальної роботи (місце роботи, посада, кваліфікаційна категорія, педагогічне, вчене звання, науковий ступінь, контактний телефон); опис наявного і необхідного забезпечення дослідно-експериментальної роботи (організаційного, науково-методичного, кадрового, матеріально-технічного, фінансового).

Програма містить заходи, спрямовані на реалізацію завдань дослідно-експериментальної роботи, які визначені у заявці.

2.4. Статус експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського рівня надається Міністерством освіти і науки України на підставі клопотання Міністерства освіти і науки Автономної Республіки Крим, управлінь освіти і науки обласних державних адміністрацій, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, Президії Академії педагогічних наук України (далі - клопотання), заявки, програми дослідно-експериментальної роботи та висновків відповідної комісії Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України.

2.5. Статус експериментального навчального закладу регіонального рівня надається Міністерством освіти і науки Автономної Республіки Крим,

управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій на підставі заявки, програми та рішення колегії відповідного органу управління освітою. Експертні комісії з проведення дослідно-експериментальної роботи, які надають відповідні висновки, можуть створюватись обласними інститутами післядипломної педагогічної освіти як регіональними координаторами дослідно-експериментальної роботи.

2.6. Строк розгляду заявки про надання статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського рівня становить два місяці з дня надходження матеріалів до відповідного органу управління освітою, про надання статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу регіонального рівня – один місяць з дня надходження матеріалів до відповідного органу управління освітою.

2.7. На підставі клопотання, заявки та програми відповідний орган управління освітою видає наказ про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітнього навчального закладу та надання загальноосвітньому навчальному закладу статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського (регіонального) рівня.

2.8. З метою отримання дозволу експериментальним навчальним закладом на застосування у навчально-виховному процесі експериментальних навчальних планів, програм з предметів інваріантної складової змісту загальної середньої освіти, підручників та навчальних посібників, керівник (автор педагогічної ініціативи (науковий керівник), педагогічний працівник) цього закладу подають їх до відповідних комісій органів управління освітою. Експериментальні матеріали наукових установ Академії педагогічних наук України подаються до вчених рад цих установ.

2.9. Рішення про зняття статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського рівня приймається Міністерством освіти і науки України; рішення про зняття статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу регіонального рівня приймається Міністерством освіти і науки Автономної Республіки Крим, управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у разі:

– завершення програми дослідно-експериментальної роботи, що проводилася на базі експериментального загальноосвітнього навчального закладу;

– невиконання програми дослідно-експериментальної роботи;

– якщо здійснення дослідно-експериментальної роботи негативно позначається на навчально-виховному процесі та його результатах.

2.10. Ініціювати зняття статусу експериментального із загальноосвітнього навчального закладу можуть:

Міністерство освіти і науки України, Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим, управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій;

особи, які виконують і забезпечують проведення дослідно-експериментальної роботи;

учасники навчально-виховного процесу в експериментальному загальноосвітньому навчальному закладі;

представники громадських освітніх організацій.

2.11. У разі надходження відповідних обґрунтованих пропозицій щодо зняття статусу експериментального із загальноосвітнього навчального закладу Міністерство освіти і науки України, Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим, управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, що видали наказ про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітнього навчального закладу та надання загальноосвітньому навчальному закладу статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського (регіонального) рівня, у двомісячний строк здійснюють експертизу перебігу і результатів дослідно-експериментальної роботи в експериментальному загальноосвітньому навчальному закладі.

2.12. Експертиза перебігу і результатів дослідно-експериментальної роботи на всеукраїнському рівні здійснюється відповідною комісією Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України; **на регіональному рівні - відповідним органом управління освітою.**

Порядок звітування про перебіг та результати дослідно-експериментальної роботи встановлюється органом управління освітою, що видав наказ про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітнього навчального закладу та надання загальноосвітньому навчальному закладу статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського (регіонального) рівня.

2.13. Висновки експертизи перебігу і результатів дослідно-експериментальної роботи (далі - висновки) на базі загальноосвітнього навчального закладу можуть бути оскаржені до Міністерстві освіти і науки України у тримісячний строк. У цьому разі Міністерство освіти і науки України створює експертну комісію у новому складі, що здійснює повторну експертизу перебігу і результатів дослідно-експериментальної роботи.

2.14. Повторна експертиза перебігу і результатів дослідно-експериментальної роботи здійснюється у тримісячний строк від дати надходження відповідної скарги.

2.15. Рішення про припинення дослідно-експериментальної роботи та зняття статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу приймається Міністерством освіти і науки України, Міністерством освіти і науки Автономної Республіки Крим, управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій на підставі висновків.

2.16. На підставі висновків Міністерство освіти і науки України, Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим, управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій протягом місяця видають наказ про припинення, завершення дослідно-експериментальної роботи, зняття статусу експериментального із загальноосвітнього навчального закладу.

Цим наказом: обґрунтовується рішення про припинення, завершення дослідно-експериментальної роботи; знімається статус експериментального із загальноосвітнього навчального закладу; визначаються умови розповсюдження інновації, розробленої під час дослідно-експериментальної роботи в системі освіти.

III. Повноваження експериментального загальноосвітнього навчального закладу. Порядок здійснення дослідно-експериментальної роботи

3.1. Дослідно-експериментальна робота на базі експериментальних загальноосвітніх навчальних закладів розпочинається після затвердження наказом Міністерства освіти і науки України, Міністерства освіти і науки Автономної Республіки Крим, управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій заявки та програми з визначенням завдань на кожному етапі дослідження.

3.2. Згідно з наказом про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітнього навчального закладу та надання загальноосвітньому навчальному закладу статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського (регіонального) рівня Міністерство освіти і науки України, Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим, управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій надають експериментальному загальноосвітньому навчальному закладу, засновникам (власникам), яким цей заклад безпосередньо підпорядкований, право вносити передбачені програмою зміни до:

змісту освіти (працювати за експериментальним навчальним планом, застосовувати у навчально-виховному процесі експериментальні навчальні програми, підручники та посібники);

режиму функціонування (введення нових форм організації навчання та виховання учнів);

методів роботи педагогічних працівників;

системи управління навчальним закладом;

форм комплектування, підготовки та перепідготовки кадрів.

3.3. Після виконання програми відповідного етапу дослідно-експериментальної роботи адміністрація експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського рівня спільно з автором педагогічної ініціативи (науковим керівником) звітують про перебіг і отримані результати на засіданні відповідної комісії Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України; регіонального рівня – на засіданні вченої ради відповідного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Звіт про результати дослідно-експериментальної роботи подається у письмовій формі та включає опис виконання завдань у відповідні строки та підкріплюється розробленими під час дослідно-експериментальної роботи програмами, посібниками, методичними розробками, іншими практичними матеріалами, які розкривають сутність виконаної роботи. Одночасно

подається програма наступного етапу дослідно-експериментальної роботи. У разі необхідності на розгляд комісії Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України (вченої ради відповідного інституту післядипломної педагогічної освіти) вносяться пропозиції щодо змін у програмі, розширення бази чи припинення дослідно-експериментальної роботи, які передаються Міністерству освіти і науки України (на всеукраїнському рівні), Міністерству освіти і науки Автономної Республіки Крим, управлінням освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (на регіональному рівні).

Звіт схвалюється відповідним наказом Міністерства освіти і науки України, Міністерства освіти і науки Автономної Республіки Крим, управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій та затверджується програма дослідно-експериментальної роботи наступного етапу.

3.4. Після завершення виконання програми підводяться підсумки дослідно-експериментальної роботи. Результати оприлюднюються на всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, сторінках педагогічної преси, міжнародних виставках.

IV. Управління експериментальним загальноосвітнім навчальним закладом

4.1. Загальне керівництво дослідно-експериментальною роботою в експериментальному загальноосвітньому навчальному закладі здійснюється відповідним органом управління освітою, що видав наказ про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітнього навчального закладу та надання загальноосвітньому навчальному закладу статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського (регіонального) рівня.

4.2. Науково-методичне керівництво в експериментальному загальноосвітньому навчальному закладі здійснюється Науково-методичною радою дослідно-експериментальної роботи (далі – Рада), склад якої затверджується керівником загальноосвітнього навчального закладу одночасно із заявкою на проведення дослідно-експериментальної роботи.

До складу Ради входять автор педагогічної ініціативи (науковий керівник) дослідно-експериментальної роботи, наукові консультанти, представники органів управління освітою, педагогічні працівники, батьки, або особи, які їх замінюють. Раду очолює автор педагогічної ініціативи (науковий керівник) дослідно-експериментальної роботи.

Рада:

забезпечує дотримання прав учасників дослідно-експериментальної роботи, збереження їх фізичного і морального здоров'я;

забезпечує якість освіти та її відповідність вимогам базового компонента державного стандарту освіти;

визначає порядок комплектування і склад учасників дослідно-експериментальної роботи (педагогічних працівників, учнів (вихованців), батьків, або осіб, які їх замінюють);

приймає рішення про внесення змін до організаційної структури і режиму функціонування експериментального загальноосвітнього навчального закладу;

організовує підготовку педагогічних працівників до роботи за програмою;

вносить пропозиції щодо ефективного використання коштів, виділених на проведення дослідно-експериментальної роботи;

вносить пропозиції щодо матеріального стимулювання фахівців, які проводять дослідно-експериментальну роботу.

Рада у своїй діяльності керується цим Положенням.

4.3. Поточне керівництво експериментальним загальноосвітнім навчальним закладом здійснює його директор згідно з повноваженнями та обов'язками, встановленими Положенням про загальноосвітній навчальний заклад, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 14.06.2000 № 964, та статутом навчального закладу.

4.4. Директор експериментального загальноосвітнього навчального закладу, автор педагогічної ініціативи (науковий керівник) дослідно-експериментальної роботи за погодженням з учасниками навчально-виховного процесу:

готують пропозиції до органу управління освітою, що видав наказ про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітнього навчального закладу та надання загальноосвітньому навчальному закладу статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського (регіонального) рівня, засновникам (власникам), яким загальноосвітній навчальний заклад безпосередньо підпорядкований, про внесення змін до змісту освіти, методів, форм організації навчання та виховання, його організаційної структури і режиму функціонування, системи управління, штатного розпису, форм комплектування, організації підготовки керівників і педагогічних працівників до роботи за програмою дослідно-експериментальної роботи, їх заохочення;

планують, організовують дослідно-експериментальну роботу;

забезпечують дотримання учасниками дослідно-експериментальної роботи умов здійснення інноваційної освітньої діяльності, визначених Положенням про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 07.11.2000 № 522, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26.12.2000 за № 946/5167;

звітують перед органом управління освітою, що видав наказ про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі загальноосвітнього навчального закладу та надання загальноосвітньому навчальному закладу статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського (регіонального) рівня, засновниками (власниками), яким експериментальний загальноосвітній навчальний заклад підпорядкований, про перебіг і результати дослідно-експериментальної роботи.

Після схвалення звіту на засіданні відповідної комісії Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України, вченої ради

відповідного інституту післядипломної педагогічної освіти на підставі отриманих документів приймається рішення та видається наказ відповідного органу управління освітою про продовження (завершення) дослідно-експериментальної роботи та затверджується програма наступного етапу.

4.5. Консультування та координація дослідно-експериментальної роботи на базі експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського рівня покладається на Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України; регіонального рівня – Кримський регіональний інститут післядипломної педагогічної освіти, обласні інститути післядипломної педагогічної освіти, Київський міський педагогічний університет ім. Б.Д. Грінченка, Севастопольський міський гуманітарний університет (за згодою). Науково-методичне супроводження дослідно-експериментальної роботи можуть здійснювати наукові установи Академії педагогічних наук України (за згодою).

V. Фінансування експериментального загальноосвітнього навчального закладу

5.1. Фінансування експериментального загальноосвітнього навчального закладу здійснюється його засновником (власником) або уповноваженим ним органом відповідно до встановленого законодавством порядку.

5.2. Фінансування дослідно-експериментальної роботи здійснюється за рахунок коштів відповідних бюджетів, а також інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Директор департаменту
загальної середньої та дошкільної освіти

О.В. Єресько

ДІЛОВА ДОКУМЕНТАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ

ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ НА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РІВНЯ

1. Лист на ім'я директора Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації від керівника наукової установи, яка буде здійснювати дослідно-експериментальну роботу або начальника відділу освіти районної державної адміністрації (міської ради) про виявлення ініціативи на проведення експериментальної діяльності Всеукраїнського рівня на базі окремого закладу освіти.

2. Лист-прохання на ім'я ректора СОІППО про надання організаційної та науково-методичної підтримки закладу освіти у проведенні дослідно-експериментальної роботи Всеукраїнського рівня.

3. Лист на адресу Міністерства освіти і науки України від директора Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, у якому зазначено:

а) про виявлення ініціативи на проведення дослідно-експериментальної роботи Всеукраїнського рівня;

б) про результати роботи та здобутки закладу освіти з певного напрямку (проблеми);

в) клопотання про надання закладу освіти статусу експериментального;

г) про надання організаційної та методичної підтримки закладу освіти обласним департаментом освіти і науки та СОІППО.

4. Заявка на проведення дослідно-експериментальної роботи.

5. Програма дослідно-експериментальної роботи (проект).

6. Угоди між науковими установами та закладами освіти про здійснення наукового керівництва.

7. Лист на ім'я голови експертної комісії про проведення експертизи заявки та інших експериментальних матеріалів.

8. Представлення матеріалів на експертній раді Науково-методичного центру середньої освіти Міністерства освіти і науки України.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Часто доводиться чути про такі поняття, як «банк інновацій» і «інноваційна довідка». З якою метою створюється банк інновацій в освітній установі? Як правильно заповнювати інноваційну довідку?

Для якісного управління нововведеннями, фахівці рекомендують формувати в навчальних закладах банк інновацій. З метою створення такого банку на кожне нововведення вчителем - новатором ведеться інноваційна довідка, що складається з декількох пунктів.

«Інноваційна довідка»
Зразок

1. Проблема

2. Мета інновації: нововведення одноцільове, багатоцільове

3. Суть інновації

4. Очікуваний
результат

5. Класифікація інновації за сферою застосування знань: управління, дидактика, психологія, приватні методики, соціологія, гігієна і валеологія і ін

6. Відомості про вчителя - новатора: розробник, розповсюджувач,
користувач

7. Інновація знаходиться на стадії: формування ідеї; розробки; досвідченого
впровадження або експерименту; розповсюдження

8. Інновація пройшла експериментальну апробацію: одноразово, багаторазово

9. Експеримент: констатуючий, формуючий, уточнюючий; активний, пасивний

10. Завдання:

11. Контроль здійснюється: експертами, громадськістю, у формі самоконтролю

12. Оцінка інновації: критична, допустима, оптимальна

13. Значення інновації і її оцінка з урахуванням альтернативних думок

ПРАВИЛЬНО ЗАПОВНИТИ ІННОВАЦІЙНУ ДОВІДКУ ДОПОМОЖЕ КОРОТКА ІНСТРУКЦІЯ.

Пункт 1 – які суперечності в практиці навчання і виховання примусили відмовитися від традиційного шляху і почати пошук нового або з яких потреб прослідувала необхідність інновації.

Пункт 2 – сформулювати мету інновації, а також підкреслити, який характер носить нововведення – одноцільовий або багатоцільовий.

Пункт 3 – розкрити суть інновації. Суть нововведення – це комплекс взаємозв'язаних завдань, які треба вирішити, щоб одержати нову якість.

Пункт 4 – вказати прогнозований результат. Прогнозуються позитивні зміни, негативні наслідки і т.п. Зафіксувати параметри, по яких визначатиметься ефективність нововведення.

Пункт 5 – яким областям знань відповідає нововведення. Доповнити відповідь у разі потреби.

Пункт 6 – вказати П.І.П., вік, освіту, спеціальність, педагогічний стаж новатора. Підкреслити, ким він є по відношенню до даної інновації – розробником, користувачем або розповсюджувачем.

Пункт 7 – відзначити всі стадії, які пройшло нововведення, включаючи стадію, на якій воно знаходиться в даний момент.

Пункт 8 – скільки разів апробувалася інновація. Кількість перевірок підраховується після проходження повного циклу навчального року.

Пункт 9 – підкреслити характер інноваційного процесу.

Констатувальний – відстежування процесу, констатація результатів.

Що уточнює – коректування гіпотези відповідно до результатів.

Що формує – оформлення і опис педагогічної технології і очікуваних результатів.

Активний експеримент носить лабораторний, виробничий характер.

Пасивний експеримент – педагогічне спостереження.

Пункт 10 – вказати завдання, які необхідно вирішити.

Пункт 11 – ким здійснюється експериментальний контроль. Експертами можуть бути фахівці – колеги, досвідчені керівники освітніх установ, методисти, вчені та ін. Суспільний контроль здійснюють батьківські, профспілкові організації, рада опікунів та ін.

Пункт 12 – відмітити, яку оцінку одержала інновація.

Пункт 13 – розкрити значення інновації. Відобразити альтернативні думки про результати нововведення.

ОРІЄНТОВНІ ЗРАЗКИ ПОГОДЖЕНЬ, ЩО ДОДАЮТЬСЯ ДО ДОКУМЕНТІВ ДЛЯ РОЗГЛЯДУ ПРОГРАМИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Зразок 1. Лист-прохання про виявлення ініціативи на проведення експериментальної діяльності

Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
Відділ (управління освіти)

ЗАЯВА

Адміністрація школи, педагогічний колектив просить долучити *(повна назва закладу)* в мережу експериментальних майданчиків *(назва експерименту, рівень, науковий керівник)*.

З умовами участі в експерименті ознайомлені.

Директор школи

Підпис

Зразок 2,3. Лист-прохання та лист-погодження від безпосереднього органу управління освітою

Департамент освіти і науки Сумської
обласної державної адміністрації
Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Відділ освіти *(назва)* виходить з пропозицією до департаменту освіти і науки Сумської обласної адміністрації щодо проведення експерименту *(вказати рівень та назву експерименту)* на базі *(назва загальноосвітнього навчального закладу)*

Начальник відділу освіти

Підпис

Департамент освіти і науки Сумської
обласної державної адміністрації
Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Відділ (управління освіти) *(назва)* дає згоду на проведення експерименту *(назва, рівень)* на базі *(назва школи)*.

Начальник відділу (управління) освіти

Підпис

Зразок 4. Супровідний лист до документів на здійснення експерименту

Департамент освіти і науки Сумської
обласної державної адміністрації
Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Адміністрація школи _____ просить розглянути заявку на здійснення експерименту (всеукраїнського, регіонального рівня) з теми «.....».

До заявки додаються:

- підтвердження згоди на проведення експериментальної діяльності відділу (управління) освіти _____;
- програма експерименту;
- інші експериментальні матеріали .

Директор

Підпис

*Форма підсумкового звіту
за результатами дослідно-експериментальної роботи*

Підсумковий звіт – це документ, який охоплює систематизований опис результатів дослідно-експериментальної роботи та підкріплюється розробленими учасниками експерименту програмами, посібниками, методичними розробками, іншими практичними матеріалами, які розкривають сутність виконаної роботи.

I. Концептуально-цільовий блок

1.1. Загальні відомості про експериментальний навчальний заклад регіонального рівня (повна назва навчального закладу, адреса, контактний телефон, директор)

1.2. Тема дослідно-експериментальної роботи, номер наказу, яким вона затверджена.

1.3. Терміни, мета і завдання дослідно-експериментальної роботи.

1.4. Очікувані результати дослідно-експериментальної роботи.

II. Блок практичної реалізації дослідно-експериментальної роботи

2.1. Звіт про виконання завдань дослідно-експериментальної роботи з конкретизацією отриманих результатів.

2.2. Короткі анотації до матеріалів, розроблених в ході експериментального педагогічного дослідження (методичні рекомендації, моделі, технології, методики, програми, підручники, посібники, робочі зошити тощо).

III. Блок психолого-педагогічної діагностики

3.1. Використані діагностичні методики та технології (психодіагностики, соціометрія та ін.): назва, автор.

3.2. Зведені у (таблиці, діаграми тощо) результати моніторингу експериментальних і контрольних груп, які відображають динаміку змін за весь період експериментального педагогічного дослідження.

IV. Узагальнювально-підсумковий блок

4.1. Підсумковий аналіз результатів.

4.2. Непередбачувані результати.

4.3. Перелік основних друкованих публікацій за темою дослідно-експериментальної роботи.

4.4. Загальний висновок про завершення і доцільність упровадження результатів експерименту в навчально-виховний процес.

Звіт підписує директор навчального закладу та науковий керівник експериментального педагогічного дослідження та завіряється гербовими печатками навчального закладу.

Звіт і презентація подається методисту РМЦ, який координує інноваційну і дослідно-експериментальну діяльність навчальних закладів, на електронному та паперовому носіях про завершення дослідно-експериментальної роботи (Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5) та керівнику науково-видавничого відділу КЗ Сумського інституту післядипломної педагогічної освіти за місяць до звітування про результати дослідно-експериментальної роботи на засіданні експертної ради.

До звіту обов'язково додаються.

1. Відповідальними керівниками експерименту (директори шкіл):

- папка з усіма матеріалами звітнього періоду, які висвітлюють результати експериментального педагогічного дослідження відповідно до викладених у програмі завдань (ксерокси публікацій, методичні рекомендації, моделі, технології, методики, програми, підручники, посібники, робочі зошити тощо);
- рецензії на програми навчальних курсів;
- експертна оцінка відповідних науково-методичних рад щодо використання підручників, посібників, робочих зошитів;

2. Науковим керівником експерименту:

- доповідна аналітична записка про результати проведення експериментального дослідження.

ПАСПОРТИЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ

Паспортизація - створення технічного паспорту для єдиної системи обліку і моніторингового контролю за станом обстежуваного експерименту чи інновації із залученням відповідних науково-дослідних та проектних організацій.

**Інформація про дослідно-експериментальну роботу
в _____ місті (районі)**

1. Експеримент проводиться на базі:

Повна назва навчального закладу	Адреса навчального закладу

2. Назва експерименту:

--

3. Затверджено нормативним актом (копія додається обов'язково):

<ul style="list-style-type: none">✓ <i>Наказ Міністерства освіти і науки України;</i>✓ <i>Наказ Департаменту освіти і науки СОДА;</i>✓ <i>Накази районних та міських відділів освіти;</i>✓ <i>Накази по шкільні.</i>

4. Статус навчального закладу (експериментальний, апробаційний, пілотний, тощо):

<ul style="list-style-type: none">✓ <i>Експериментальний;</i>✓ <i>Апробаційний;</i>✓ <i>Пілотний</i>
--

5. Напрямок експерименту (науковий, пошуковий, психолого-педагогічний, проектний, навчальний тощо) (копія підтверджувальних документів статусу додається обов'язково):

--

6. Рівень експерименту:

- ✓ Всеукраїнський;
- ✓ Регіональний;
- ✓ На рівні навчального закладу

7. Кількість класів (кількість учнів), які задіяні в експерименті:

--

8. Науковий керівник експерименту (визначений відповідними наказами)

Прізвище, ім'я, по батькові (повністю)	Вчений ступінь, звання	Місце роботи, посада

9. Координатор експерименту від закладу:

Прізвище, ім'я, по батькові (повністю)	Вчений ступінь, звання	Місце роботи, посада

10. Термін початку і закінчення експерименту:

початок _____	; кінець _____
---------------	----------------

11. Термін початку і закінчення етапів експерименту:

Підготовчий _____
Концептуально діагностичний _____
Формувальний _____
Узагальнювальний _____
Корегувальний _____

12. Актуальність експерименту:

--

13. Гіпотеза експерименту:

<p><i>Наукове припущення, висунуте для пояснення будь-яких явищ (процесів) або причин, які зумовлюють даний наслідок. Наукова теорія включає в себе гіпотезу як вихідний момент пошуку істини, яка допомагає суттєво економити час і сили, цілеспрямовано зібрати і згрупувати факти.</i></p>

14. Мета експерименту:

--

15. Основні завдання експерименту:

--

16. Очікувані результати експерименту:

--

17. Основні публікації де висвітлені результати експерименту:

Назва публікації	Автор	Де видана праця	Рік видання	Кількість сторінок

18. Висвітлення роботи на науково-методичних конференціях, науково-практичних семінарах, тощо:

Назва заходу	Місце проведення	Дата проведення

--	--	--

19. Результати експерименту:

--

Інформація про інноваційну діяльність
в _____ місті (районі)

1. Інновація проводиться на базі:

Повна назва навчального закладу	Адреса навчального закладу

2. Назва інновація:

--

3. Затверджено нормативним актом (копія додається обов'язково):

<ul style="list-style-type: none">✓ <i>Наказ Міністерства освіти і науки України;</i>✓ <i>Наказ Департаменту освіти і науки СОДА;</i>✓ <i>Накази районних та міських відділів освіти;</i>✓ <i>Накази по шкільні.</i>

4. Напрямок інновації (науковий, педагогічний тощо)(копія підтверджувальних документів статусу додається обов'язково):

<ul style="list-style-type: none">✓ <i>Науковий;</i>✓ <i>Педагогічний</i>
--

5. Кількість класів (кількість учнів), які задіяні в інновації:

--

6. Науковий керівник інновації (визначений відповідними наказами):

Прізвище, ім'я, по батькові (повністю)	Вчений ступінь, звання	Місце роботи, посада

7. Координатор інновації від закладу:

Прізвище, ім'я, по батькові (повністю)	Вчений ступінь, звання	Місце роботи, посада

8. Термін початку і закінчення інновації:

початок _____; кінець _____

9. Актуальність інновації:

--

10. Гіпотеза інновації:

<i>Наукове припущення, висунуте для пояснення будь-яких явищ (процесів) або причин, які зумовлюють даний наслідок. Наукова теорія включає в себе гіпотезу як вихідний момент пошуку істини, яка допомагає суттєво економити час і сили, цілеспрямовано зібрати і згрупувати факти.</i>
--

11. Мета інновації:

--

12. Основні завдання інновації:

--

13. Очікувані результати інновації:

--

14. Основні публікації де висвітлені результати інновації:

Назва публікації	Автор	Де видана праця	Рік видання	Кількість сторінок

15. Висвітлення роботи на науково-методичних конференціях, науково-практичних семінарах, тощо:

Назва заходу	Місце проведення	Дата проведення

16. Результати інновації:

--

РОЗПОДІЛ ОBOB'ЯЗКІВ МІЖ ПРАЦІВНИКВАМИ ЗАКЛАДУ, ЩО ПРОВОДИТЬ ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Пропонуємо до вашої уваги статтю, яка розміщена на сторінках журналу «Управление образовательным учреждением в вопросах и ответах» № 8, 2011 року, яка висвітлює особливості діяльності освітнього закладу в інноваційному режимі. Вважаємо, що дані матеріали стануть у нагоді як вчителям, так і представникам адміністрації навчальних закладів, які вже працюють чи тільки планують працювати в інноваційному режимі. Більш детально ви зможете ознайомитися з даною інформацією на сайті http://www.resobr.ru/materials/370/4997/?sphrase_id=6007

Хто повинен забезпечувати роботу освітньої установи в інноваційному режимі?

Впровадження інновацій в ЗНЗ забезпечують:

1. Науковий керівник.
2. Науковий консультант.
3. Керівники інноваційних підрозділів (кафедр, лабораторій, ініціативних, робочих, проектних груп, тимчасових науково-дослідних колективів).
4. Заступник директора по науково-методичній (експериментальній, інноваційній) роботі.
5. Заступник керівника по навчально-виховній роботі.
6. Педагоги-новатори (дослідники, експериментатори).
7. Фахівці з профілю інновацій (лікарі, психологи, соціологи, журналісти, наукові співробітники і ін.).

Для організації інноваційної діяльності запрошується науковий керівник інноваційного проекту, який, як правило, є представником науково-дослідної установи і входить до управлінської структури школи або дошкільного навчального закладу.

Сфери впливу і функції керівника освітньої установи і наукового керівника повинні бути чітко розподілені.

Керівник навчального закладу є керівником інноваційного процесу, оскільки контролює всю діяльність освітньої установи. Він чітко вибудовує і грамотно прогнозує розвиток інноваційної діяльності, оскільки знає особливості навчального закладу і професійний потенціал співробітників, відстежує ресурсне і організаційне забезпечення інноваційного проекту.

Науковий керівник ініціює (генерує) ідеї, є носієм ідеології і основної концепції інновації, вибудовує інноваційну діяльність педагогів, спираючись на найпрогресивніші ідеї сучасної науки, формує і контролює весь блок змістовної роботи.

Можливий інший варіант взаємин між керівником освітньої установи і науковим керівником: "замовник – виконавець", що припускає нерівність позицій і не сприяє активному включенню в інноваційну діяльність особи, яка виступає в ролі виконавця.

Причому виконавцем може виступати будь-яка із сторін: керівник ЗНЗ, якщо науковий керівник нав'язаний адміністративним наказом; науковий керівник, якщо замовлення формулює освітню установу.

Консультаційний, інформаційний і експертний супровід інновації може забезпечувати науковий консультант у випадку, якщо навчальний заклад не оформляє статус інноваційного (експериментального) майданчика і наявність офіційного наукового керівника не є обов'язковим для забезпечення інноваційного режиму.

Відносини наукового консультанта з керівником закладу будуються за принципом «замовник – виконавець». Навчальний заклад може кожного разу запрошувати різних експертів-консультантів залежно від конкретних завдань. Наявність наукового керівника не відміняє можливості залучення консультантів і навіть оптимізує цей процес за рахунок ширших зв'язків.

Педагог-новатор (експериментатор) відрізняється від решти педагогів тим, що не просто виконує новий набір функціональних завдань, але і володіє принципово іншим типом мислення, заснованим на рефлексії, проектуванні, прогнозуванні, управлінні власною діяльністю. Організуючи роботу інноваційних структур, педагоги засвоюють нові форми планування своєї роботи, що включають елементи наукового дослідження і апробації нових ідей і технологій.

Керівники інноваційних підрозділів (кафедр, лабораторій, тимчасових науково-дослідних колективів і ін.) призначаються з числа найбільш ініціативних і відповідальних педагогів-новаторів.

Як розподілити обов'язки між працівниками освітньої установи, що беруть участь в інноваційній діяльності?

Брати участь в інноваційній діяльності можуть практично всі співробітники установи, включаючи педагогічний і адміністративно-управлінський персонал. Крім того, в інноваційну діяльність можуть бути включені батьки тих, що навчаються або вихованців як рівноправних учасників освітнього процесу. Наприклад, вони можуть дати зовнішню оцінку ефективності інновації і т.д.

Зразкові функції деяких працівників закладу, що реалізуються при здійсненні інноваційної діяльності, представлені в таб. 1.

Функції працівників закладу, що реалізуються при здійсненні інноваційної діяльності

Найменування посади	Функція, що реалізується в рамках інноваційної діяльності	Способи реалізації функції
Посади керівників		
Керівник	Організує інноваційну діяльність в закладі. Бере участь в розробці і впровадженні інновацій.	Загальне керівництво інноваційною діяльністю, включаючи делегування повноважень і підбір кадрів. Забезпечення фінансування інноваційної діяльності. Затвердження локальних актів, що регламентують інноваційну діяльність. Заохочення працівників за впровадження інновацій. Представлення інтересів закладу у сфері інноваційної діяльності при взаємодії із засновником, організаціями і громадянами (включаючи укладання договорів)
Заступник керівника В окремих випадках може йтися про введення спеціальної посади заступника керівника по інноваційній діяльності	Організує в закладі інноваційну діяльність по певному напрямку. Сприяє працівникам установи в розробці і (або) застосуванні інновацій. Розробляє і упроваджує інновації в своїй практичній діяльності	Інформування працівників про умови і способи здійснення інноваційної діяльності (про особливості розробки і освоєння інноваційних освітніх програм, способах оформлення прав на результати інноваційної діяльності і т. д.). Організація заходів і забезпечення контролю інноваційної діяльності в рамках своєї компетенції. Організація процесу відбору, аналізу, впровадження інновацій в освітню діяльність закладу. Забезпечення процесу взаємодії між різними працівниками з питань, пов'язаних з розробкою, впровадженням інновацій в освітній установі.

		Організація процесу укладення договорів, розробки документів, пов'язаних з інноваційною діяльністю
Посади педагогічних працівників		
Педагог-новатор	Розробляє і упроваджує інноваційну діяльність. Сприяє узагальненню передового педагогічного досвіду, підвищенню кваліфікації вчителів і вихователів, розвитку їх творчих ініціатив. Сприяє залученню в інноваційну діяльність батьків учнів, вихованців.	Використання інновацій при здійсненні навчання, виховання. Розробка і застосування необхідних для використання інновацій документів. Участь в заходах (на рівні закладу, обласних, регіональних і ін.), направлених на активізацію інноваційної діяльності. Ініціативне впровадження інновацій у власну педагогічну діяльність.
Вихователь	Сприяє організації і проведенню заходів у сфері інноваційної діяльності.	Проведення роз'яснювальної роботи з батьками тих, що навчаються, вихованців, іншим особам.
Педагог-психолог, соціальний педагог	Здійснює залучення працівників в інноваційну діяльність закладу. Розробляє і упроваджує інновації в свою практичну діяльність. Сприяє організації і проведенню заходів у сфері інноваційної діяльності.	Використання інновацій при проведенні індивідуальної і колективної роботи з учнями, вихованцями. Організація заходів, направлених на виявлення творчих здібностей учнів, вихованців, що беруть участь в інноваційній діяльності закладу. Організація роботи дитячих клубів, гуртків, секцій і інших об'єднань, різноманітної індивідуальної і спільної діяльності учасників навчально-виховного процесу пов'язаних з розробкою і впровадженням інновацій. Залучення учасників навчально-виховного процесу в інноваційну діяльність. Участь в заходах направлених на активізацію інноваційної діяльності.

Які функції виконують заступники керівника освітньої установи по інноваційній діяльності і навчально-виховній роботі?

Заступник керівника по інноваційній діяльності виконує три основні функції, які і визначають види його діяльності: наукову, методичну, управлінську.

Наукова діяльність включає:

1. Консультування з проблем інноваційної діяльності.
2. Участь у плануванні та контролі інноваційної діяльності.
3. Участь у аналізі результатів і корекції інноваційного процесу.
4. Інформування з проблем інноваційної діяльності.
5. Встановлення зовнішніх зв'язків.
6. Допомога педагогам в обробці і редагуванні продуктів їх роботи в рамках інноваційного проекту.

Методична робота полягає у формуванні у педагогів-новаторів необхідних професійних навиків; навчанні методам дослідницької і інноваційної діяльності; організації і проведенні навчальних семінарів, тренінгів і конференцій з проблеми інноваційної діяльності; організації підвищення кваліфікації педагогів-новаторів.

Організаційно-управлінська робота складається з наступних напрямів діяльності:

1. Контроль за роботою інноваційних підрозділів.
2. Рішення кадрових питань в рамках інноваційної діяльності.
3. Організація і проведення семінарів і конференцій з трансляції напрацьованого досвіду, організація підготовки публікацій за інноваційним проектом.

Заступник керівника по інноваційній діяльності:

1. Відстежує і коригує процес інноваційної діяльності педагогів.
2. Допомагає педагогам оволодіти новими способами роботи, формулювати дослідницькі проблеми і проектувати шляхи їх рішення, описувати результати роботи.
3. Спільно з науковим керівником розробляє стратегію і тактику розвитку інноваційного процесу.
4. Контролює роботу інноваційних підрозділів і забезпечує зв'язки між ними.
5. Забезпечує зовнішні контакти з фахівцями з інших установ (інститутів, центрів, фондів і ін.).

Для оптимальної реалізації своїх функцій заступник по інноваційній діяльності повинен: мати досвід практичної і науково-дослідної роботи; добре орієнтуватися в сучасній теорії і практиці освіти і суміжних з нею областей (психологія, філософія, культурологія і т. п.); володіти технологіями проектування і експертизи освітніх систем.

На посаду заступника по інноваційній діяльності може бути залучений:

1. Фахівець з числа науковців.
2. Співробітник освітньої установи, що володіє необхідними навиками і готовий до інтенсивних інтелектуальних навантажень і додаткового навчання.

3. Педагог, що суміщає трудову діяльність з навчанням в аспірантурі.

Заступник керівника по навчально-виховній роботі, будучи обов'язковим учасником інноваційного процесу, виконує наступні функції:

1. Здійснює контроль за якістю освітньої діяльності.

2. Є внутрішнім експертом ефективності впливу інновацій на результат освітньої діяльності.

3. Займається безпосередньою реалізацією інноваційних проектів, наприклад в рамках своєї викладацької роботи (виняток становлять інновації у сфері управління освітою: очевидно, що в цьому випадку вся управлінська команда працюватиме в інноваційному режимі).

Чинники, що впливають на інноваційну діяльність працівників закладу

Чинники, що сприяють нововведенню	Чинники, що перешкоджають нововведенню
1	2
<p>1. Особисті інтереси працівників:</p> <ul style="list-style-type: none"> – збільшення заробітної платні в результаті нововведення; – розширення прав; – скорочення обов'язків; – поліпшення статусу в закладі так і поза ним; – поліпшення перспектив на майбутнє; – поліпшення можливостей для самоствердження; – повне використання знань і можливостей; – хороша інформованість в закладі та поза ним; – поліпшення репутації в закладі та поза ним 	<p>1. Особисті інтереси працівників:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зменшення заробітної платні в результаті нововведення; – скорочення прав; – розширення обов'язків; – погіршення статусу в закладі і поза ним; – погіршення перспектив на майбутнє; – погіршення можливостей для самоствердження; – неповне використання знань і можливостей; – погана інформованість в закладі та поза ним; – скорочення неофіційних можливостей поліпшення добробуту працівника
<p>2. Відносини з іншими працівниками:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поліпшення відносин з керівництвом в результаті нововведення; – поліпшення відносин з підлеглими; – поліпшення відносин із співробітниками; – відповідність нововведення колективним нормам, що склалися, традиціям, цілям, цінностям 	<p>2. Відносини з іншими працівниками:</p> <ul style="list-style-type: none"> – погіршення відносин з керівництвом в результаті нововведення; – погіршення відносин з підлеглими; – погіршення відносин із співробітниками; – невідповідність нововведення колективним традиціям, що склалися, цілям, нормам, цінностям
<p>3. Характер і зміст праці:</p> <ul style="list-style-type: none"> – цікава робота в результаті нововведення; – зручний режим роботи в результаті нововведення 	<p>3. Характер і зміст праці:</p> <ul style="list-style-type: none"> – менш цікава робота в результаті нововведення; – менш зручний режим роботи в результаті нововведення

За допомогою яких методик або анкет можна визначити інноваційний потенціал педагога?

Для визначення інноваційного потенціалу педагога можна використовувати діагностичну карту:

Критерій оцінки	Оцінка (у балах)
1	2
Особові якості	
Комунікабельність	
Знання своїх сильних і слабких сторін	
Прагнення до самоосвіти	
Самостійність	
Ініціативність, позитивне відношення до новаторства	
Разом:	
Професійні якості і відношення до роботи	
Інформованість про нововведення	
Здібність до сприйняття нової інформації, збагачення професійних знань	
Гнучкість і здібність до висунення перспективних і конкурентоздатних ідей	
Пошук нових методів рішення стандартних педагогічних задач і способів рішення нестандартних задач	
Творче відношення до роботи	
Послідовність при реалізації нововведень	
Разом:	
Відношення до результатів праці, ефективність праці	
Орієнтація на високу якість праці	
Прагнення виконувати роботу краще, ніж від нього чекають	
Відчуття відповідальності за результати праці	
Бажання обмінюватися досвідом з колегами	
Технологічність досвіду, тобто його втілення в конкретних прийомах, способах, методах, якими можуть оволодіти інші педагоги	
Разом:	
РАЗОМ:	

За п'ятибальною шкалою оцінюються особисті і професійні якості працівника, а також ефективність його праці.

Для підбиття підсумків суму балів по критерію "Особові якості" множимо на 100% і ділимо на 25. Отриманий результат вказують в порожньому рядку.

Для підбиття підсумків суму балів по критерію "Професійні якості і відношення до роботи" множимо на 100% і ділимо на 30. Отриманий результат вказують в порожньому рядку.

Для підбиття підсумків суму балів по критерію "Відношення до результатів праці, ефективність праці" множимо на 100% і ділимо на 25. Отриманий результат вказують в порожньому рядку.

Для підбиття підсумків результати в колонках "Разом" складають і ділять одержану суму на 3. Результат вказують в порожньому рядку.

Підсумковий рівень інноваційного потенціалу педагогічного працівника визначається таким чином:

– до **40%** – низький рівень інноваційного потенціалу і сприйняття нововведень;

– від **41 до 70%** – середній рівень інноваційного потенціалу і сприйняття нововведень;

– від **71 до 100%** – високий рівень інноваційного потенціалу і сприйняття нововведень.

Крім отримання підсумкового результату, діагностична карта дає можливість порівняти результати по кожному з критеріїв для визначення «сильних» і «слабких» сторін педагогів-новаторів.

По першому критерію (особові якості) підсумкова оцінка педагога складає 76%, по другому (відношення до роботи) – 60%, по третьому (відношення до результатів) – 84%. Загальна оцінка (73%) свідчить про достатньо високий рівень інноваційного потенціалу. Проте середній рівень оцінки по другому параметру показує, що впровадження інновацій відбувається, в основному, за рахунок амбіцій і орієнтації на високі результати. Швидше за все, даний педагог не відноситься до «генераторів ідей», але може успішно упроваджувати чужі інновації, підтримуючи і поширюючи передовий педагогічний досвід.

**РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ САМООСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

1. Ампілогова Л. П. Інноваційна освітня діяльність – вимога часу / Л. П. Ампілогова // Завуч. – 2003. – №11. – С. 4-5.
2. Андрущенко В. І. Умови та напрями інноваційного розвитку освіти / В. І. Андрущенко // Вища освіта України. – 2009. – №3. – С. 5-13.
3. Базелюк В. Експеримент як фактор інноваційного розвитку школи майбутнього / В. Базелюк // Післядипломна освіта в Україні. – 2012. – № 2. – С. 102-106.
4. Баранова В. Дослідно-експериментальна робота навчального закладу / Вікторія Баранова // Методист. – 2012. – № 7. – С. 8-14.
5. Беліцька І. А. Пошукова діяльність щодо впровадження компетентісно орієнтованого підходу в навчально-виховний процес / І. А. Беліцька, Г. М. Груніна // Завуч. Усе для роботи. – 2012. – № 1-2. – С. 18-31.
6. Бережна Т. Дослідно-експериментальна робота у ЗНЗ / Т. Бережна // Практика управління закладом освіти. – 2008. – № 2. – С. 32-39.
7. Березовська Л. Працюємо в інноваційному режимі / Л. Березовська // Сучасна школа України. – 2011. – №8. – С. 3-7.
8. Боднар О. Інноваційні технології у форматі контрольної-оцінювальної діяльності / О. Боднар // Сучасна школа України. – 2010. – №2. – С. 3-8.
9. Бойко А. Упровадження інновацій як чинник оптимізації співвідношення педагогічної теорії й практики / А. Бойко // Рідна школа. – 2011. – №8-9. – С. 15-22.
10. Бороденко В. Формат нового уроку / В. Бороденко // Завуч. – 2005. – №34. – С. 4-6.
11. Булда І. Психологічний супровід експериментальної діяльності в умовах Школи культури здоров'я / І. Булда // Завуч. – 2012. – № 19. – С. 24-28.
12. Буркова Л. А. Класифікація педагогічних інновацій – перший етап науково-педагогічної експертизи / Л. А. Буркова // Директор школи. – 2002. – №35. – С. 9.
13. Васильченко Н. Упровадження освітніх інновацій / Н. Васильченко // Завуч. – 2004. – №28. – С. 7-11.
14. Ващенко Л. М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті / Л. М. Ващенко. – К., 2005. – 380 с.
15. Волковський С. І. Шкільні інноваційно-освітні концепції та педагогічні технології / С. І. Волковський // Відкритий урок. – 2004. – №19-20. – С. 59-68.
16. Вольська Л. С. Впровадження педагогічних інновацій. – Учительська скарбничка. – 20 жовтня 2012. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://star3.dp.ua/uchytelska/kafedry/35-kafedra-math-so-informatiki/327-plan-robots-kafedri>.
17. Голодюк Л. С. Організація дослідно-експериментальної роботи в школі / Л. С. Голодюк // Управління школою. – 2013. – № 10-12. – С. 44-51.

18. Горлач Т. Отримання статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу: крок за кроком / Тетяна Горлач // Заступник директора школи. – 2011. – № 0. – С. 8-24.
19. Горобченко Н. Використання дослідницьких методів на уроках як дієвий спосіб забезпечення творчого розвитку особистості / Наталія Горобченко // Початкова школа. – 2012. – № 2. – С. 42-43.
20. Гурин Т. Рік експерименту (Досвід ЗОШ № 118 м. Дніпропетровська: «Учительсько-батьківська взаємодія як цілісний суб'єкт морально-духовного виховання учнів») / Т. Гурин // Шкільний світ. – 2008. – № 46. – С. 6-8.
21. Дворницький В. Яка вона, сучасна школа? / В. Дворницький // Сучасна школа. – 2009. – №9. – С. 3-7.
22. Денисенко Т. В. Удосконалення рівня професійної майстерності педагогів, які працюють з обдарованими дітьми в умовах гімназії : досвід, схеми / Т. В. Денисенко, І. С. Старостенко // Завуч. Усе для роботи. – 2012. – № 1-2. – С. 4-17.
23. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
24. Дичківська І. М. Основи педагогічної інноватики : Навч. посіб. / І. М. Дичківська; Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. - Рівне, 2001. - 231 с.
25. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / І.М. Дичківська. – 2-ге вид., доп. – Київ : Академвидав, 2012. – 349 с.
26. Дьоміна А. В. Система роботи над науково-методичною проблемою / А. В. Дьоміна // Бібліотека «Директор школи». – 2011. – № 8. – 128 с.
27. Експериментальні майданчики // Все для вчителя. – 2009. – № 11-12. – С. 11.
28. Єрмола А. Проектування соціального розвитку особистості учнів (результати всеукраїнського експерименту) / А. Єрмола // Освіта і управління. – 2007. – № 3-4. – С. 75-84.
29. Жосан О. Е. Педагогічний експеримент / О. Е. Жосан // Управління школою. – 2009. – № 27. – Спецвипуск.
30. Загребельна Л. А. Впровадження сучасних технологій навчання: методичні рекомендації / Л. А. Загребельна // Розкажіть онуку. – 2011. №11. – С. 15-18.
31. Зеленько А. Про необхідність реформування освітньої системи в Україні / А. Зеленько // Освіта України. – 2007. – №36. – С. 1-3.
32. Іванченко Б. М. Застосування інноваційних педагогічних технологій при розв'язуванні задач. – Вечірня школа. – Харківська вечірня школа II-III ступенів №5. – 19 листопада 2012. [Електронний ресурс]. Режим доступу:http://vechirnyashkola5.edu.kh.ua/metodichn_obdnannya_shkoli/etodichne_obdnannya_vchitelv_matematiki_fziki_ta_nformatiki/astosuvannya_nnovacjnih_pedagogichnih_tehnologj_pri_rozvyazuvann_zadach/.
33. Іллюшина О. Організація педагогічного експерименту регіонального рівня / О. Іллюшина, Г. Шапаренко // Завуч. – 2009. – № 9. – С. 3.

34. Ільїна В. Коли інновації втілюються? / В. Ільїна, А. Смішко // Управління освітою. – 2008. – № 7. – С. 23-32.
35. Калініченко Н. І. Педагог-новатор сучасності / Н. І. Калініченко // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2009. – №12. – С. 28-32.
36. Калошин В. Ф. Педагогіка успіху / В. Ф. Калошин // Трудове навчання в школі. – 2011. – №11. – С. 2-6.
37. Клепко С. В. Інноваційні ідеї демократизації та розвитку школи / С. В. Клепко // Директор школи. – 2005. – №33. – С. 5-7.
38. Конельська І. Педагогічне моделювання як механізм вивчення перспективи розвитку інноваційного закладу та складова експериментальної роботи / Ірина Конельська // Завуч. – 2012. – № 19. – С. 8-11.
39. Кремень В. Структура організації освіти в контексті цивілізаційних змін / В. Кремень // Педагогіка і психологія. – 2011. – №2. – С. 5-13.
40. Кремень В. Феномен інновацій / В. Кремень // Управління освітою. – 2010. – №11. – С. 3-5.
41. Кубенко Н. Науково-методична проблема навчального закладу : досвід / Н. Кубенко, І.Дріго // Завуч. – 2011. – № 13. – С. 4-8.
42. Кузь В. Г. Нова освітня парадигма – нові освітні технології / В. Г. Кузь // Педагогіка і психологія. – 2011. – №2. – С. 28-35.
43. Курбатов С. Феномен інновацій / С. Курбатов // Управління освітою. – 2010. – №16. – С. 8-9.
44. Кучеренко Т. А. Інновації як умова ефективної організації навчально-виховного процесу в сучасній школі / Т. А. Кучеренко // Відкритий урок. – 2003. – №7-8. – С. 33-37.
45. Лазарєв М.О. Програма проведення дослідно-експериментальної роботи «Педагогічне забезпечення самореалізації пізнавально-творчих якостей учнів у евристичному навчанні гуманітарних дисциплін» / М.О.Лазарєв, Л.В.Голуб, Н.М. Синяговська // Журнал «Відкритий урок: розробки, технології, досвід». – Київ: 2014. – С. 3.
46. Марченко І. А. Дослідно-експериментальна діяльність у загальноосвітньому навчальному закладі: організаційно-методичний аспект / І. А. Марченко // Завуч. Усе для роботи. – 2013. – № 19-20. – Вкладка. – С. 32-36.
47. Мельнікова, Н. Науково-дослідна експериментальна робота педагогічних працівників : методичний супровід / Наталія Мельнікова // Методист. – 2012. – № 11. – С. 40-45.
48. Методичні рекомендації щодо проведення експериментальної роботи в навчальному закладі. Інструкція для експертів з науково-дослідної, експериментальної роботи // Підручник для директора. – 2008. – № 10. – С. 20-30; Продовження: № 12. – С. 41-53.
49. Морева, Т. Г. Від творчого задуму – до результатів / Т. Г. Морева, К. М. Товстуха // Джерела. – 2009. – № 11. – С. 6.
50. Науково-дослідна робота освітньої установи : Нормативне забезпечення // Управління освітою. – 2010. – № 11. – С. 25-29.

51. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. – 10 вересня 2012. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.
52. Низковська О. Нормативні засади діяльності експериментальних ДНЗ / О. Низковська // Дитячий садок. – 2009. – № 29-31. – С. 33-35.
53. Онопрієнко В. І. Що таке інновації? / В. І. Онопрієнко // Країна знань. – 2005. – №8. – С. 17-21.
54. Остапчук О. Пізнавальний трикутник: інноваційна форма навчання учнів-старшокласників / О. Остапчук // Відкритий урок. – 2010. – №2. – С. 72-74.
55. Пазенко Л. Шляхи та засоби інтенсифікації навчально-виховного процесу / Л. Пазенко // Сільська школа України. – 2009. – №9. – С. 50-53.
56. Палтишев М. М. Безмежність учительської творчості / М. М. Палтишев // Освіта України. – 2010. – №32. – С. 10.
57. Пасічник О. Б. Управлінські аспекти організації дослідно-експериментальної діяльності навчального закладу : досвід / О. Б. Пасічник, А. Я. Нагорний, Л. Лукашенко // Управління школою. – 2012. – № 19-21. – С. 67-95.
58. Перехейда О. М. Експериментальна робота – складова інноваційного розвитку школи : досвід / Олександр Михайлович Перехейда // Директор школи. – 2012. – № 11. – С. 4-12.
59. Підласий А. М. Педагогічні інновації / А. М. Підласий // Рідна школа. – 1998. – №12. – С. 3-17.
60. Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад (Зі змінами): Наказ Міністерства освіти і науки від 20.02.2002 року № 114 (у редакції наказу № 1054 від 23.11.2009 року) // Освіта України. – 2010. – № 6. – С. 1, 4; Директор школи. – 2010. – № 9. – С. 25-30.
61. Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад: Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 року № 114 // Підручник для директора. – 2008. – № 5. – С. 41-48.
62. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання / О. І. Пометун. – К., 2007. – 142 с.
63. Пономарьова Г. Ю. Інновація – процес, якого неможливо уникнути / Г. Ю. Пономарьова // Школа. – 2007. – №11. – С. 5-10.
64. Приходченко К. І. Дослідно-експериментальна робота зі створення творчого освітньо-виховного середовища ЗНЗ гуманітарного профілю / К. І. Приходченко // Управління школою. – 2008. – № 13. – Вкладка. – С. 1-8; Продовження: № 16; № 25. – Вкладка.
65. Семеног О. Культура роботи вчителя-дослідника з текстом наукової комунікації / Олена Семеног // Українська мова й література в сучасній школі. – 2013. – № 11. – С. 2-9.
66. Сердюк Н. Реформування освітньої галузі: проблеми і перспективи / Н. Сердюк // Управління освітою. – 2010. – №16. – С. 12-19.

67. Система роботи над науково-методичною проблемою : досвід // Сучасна школа України. – 2011. – № 8. – Спецвипуск.
68. Ситнікова Н. І. Нові часи – нова школа: особистість над усе / Н. І. Ситнікова // Завуч. – 2004. – №6. – С. 1-12.
69. Солдатенко С. Профільне навчання в умовах експерименту / Світлана Солдатенко // Завуч. – 2012. – № 1. – Вкладка. – С. 18-20.
70. Соловій Г. Сучасні методи та технології у школі / Г. Соловій // Відкритий урок. – 2007. – №9. – С. 90-92.
71. Стельмах А. Організація роботи педагогічного колективу над науково-методичною проблемою / Антоніна Стельмах // журн. «Директор школи». – 2012. – № 6. – С. 6-16.
72. Сушко С. Експеримент у навчальному закладі / С. Сушко // Директор школи. – 2008. – № 44. – С. 10-12.
73. Ткаченко О.Л. Навчально-методичні та наукові видання : структура, обсяг, особливості оформлення та підготовки до друку : практичний посібник / О.Л. Ткаченко. – Суми : Мрія, 2015. – 52 с.
74. Шкурат Л. Молодь в освітніх інноваціях: самореалізація вчителів та розвиток учнів / Л. Шкурат // Рідна школа. – 2008. – №3-4. – С. 50-52.
75. Щекатунова Г. Впровадження педагогічних інновацій як механізм ефективного розвитку загальноосвітнього закладу / Г. Щекатунова // Рідна школа. – 2010. - №6. – С. 23-26.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Одним із завдань освітньої політики держави є формування якісно нової системи освіти. Закономірною і обов'язковою умовою успішної реалізації цього завдання є забезпечення випереджального розвитку освітньої галузі, головною ознакою якої стає активне впровадження інноваційних технологій.

Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти сприяє застосуванню в навчальних закладах: експериментальних проектів, інноваційних технологій, форм і методів, апробованих та рекомендованих до застосування Міністерством освіти і науки України. Саме тому одним із головних завдань розвитку дослідно-експериментальної роботи в регіоні вбачаємо удосконалення процесу трансформування наукових ідей в практику роботи школи, пошук шляхів підвищення якості безперервного навчання педагогічних працівників, розвиток їх професійної майстерності, формування навичок науково-дослідної роботи.

Заклади освіти відчують потребу у вчителів, який постійно прагне до творчого пошуку, має сформовані вміння і навички організації дослідно-експериментальної роботи, вивчення, узагальнення та впровадження кращого педагогічного досвіду, високий рівень інформаційної і громадянської культури, вміє інтерпретувати новий зміст освіти засобами інноваційних технологій, методик навчання і виховання, здійснювати аналіз та самоаналіз результатів творчої пошуково-дослідної діяльності.

Саме пошук інноваційних технологій, їх впровадження з метою формування і розвитку компетентностей учня як конкурентоспроможної особистості стали поштовхом до професійного і творчого зростання вчителів. Тільки спільне бачення мотивує людей, генерує їх автентичність, спонукає педагогічний колектив школи до самоосвіти. Результатом організаційно-підготовчої роботи можна вважати готовність більшості педагогічних колективів до участі в педагогічних експериментах.

Дослідно-експериментальна робота в навчальних закладах здійснюється відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України від 30.11.2012 № 1352, від 31.03.2015 №380 «Про внесення змін до Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» та від 23.11.2009 № 1054 «Про внесення змін до Положення про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад».

У 2015 році дослідно-експериментальна робота в освітньому просторі Сумської області реалізувалася у 19-ти науково-дослідних педагогічних експериментах, 6 із яких мають статус Всеукраїнського рівня (у якому задіяно: 28 загальноосвітніх навчальних закладів та відділ освіти Путивльської районної державної адміністрації), 3 – регіонального рівня (9 загальноосвітніх навчальних закладів), 10 – на рівні навчального закладу (1 дошкільний навчальний заклад та 10 загальноосвітніх навчальних закладів області).

Крім того, у 2015 році призупинено впровадження Всеукраїнського експерименту «Відкритий світ» у зв'язку з обмеженням інформаційного забезпечення у 42 загальноосвітніх навчальних закладах області (відсутність провайдерів з надання безпроводної мережі Інтернет 4G). Експерименти Всеукраїнського рівня «Росток», «Школа сприяння здоров'я», «Школа дружня до дитини», у яких брали участь 23 загальноосвітні навчальні заклади, рішенням вченої ради Інституту інноваційних технологій і змісту освіти рекомендовано до впровадження як педагогічні технології.

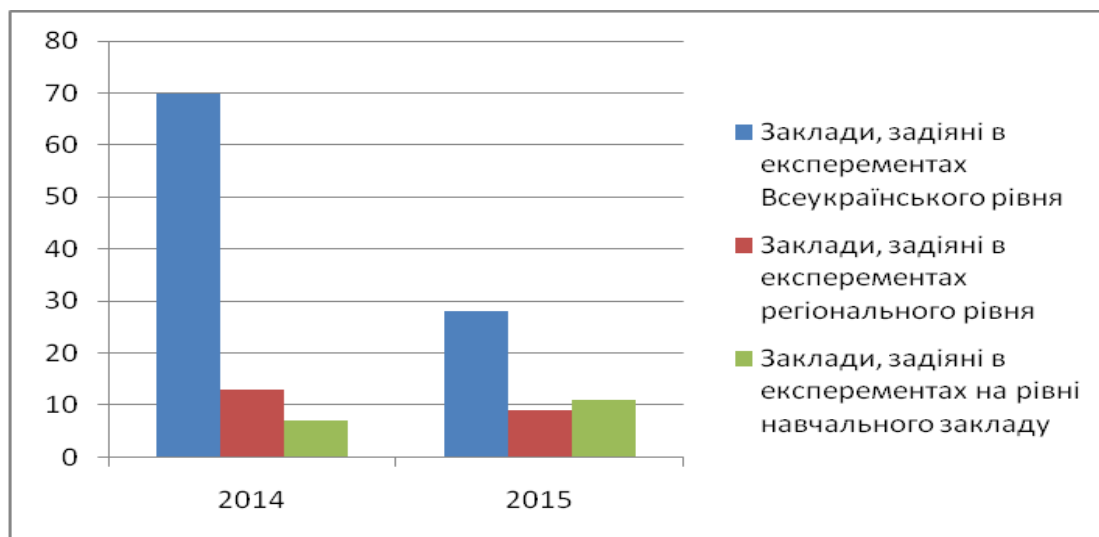

Рис.1 Динаміка реалізації дослідно-експериментальної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах області

У 2015 році реалізовувалася дослідно-експериментальна робота в навчальних закладах Білопільського (1), Глухівського (2), Краснопільського (1), Кролевецького (1), Лебединського (4), Липоводолинського (1), Путивльського (3) районів та міст Суми (16), Конотоп (6), Шостка (5), Лебедин (5), Глухів (2), Ромни (1). Із них найкраще роботу організовано у місті Суми, де в експериментах задіяно більше 10 навчальних закладів та у містах Конотоп, Шостка, Лебедин де задіяно від 5 до 10 навчальних закладів.

В області запроваджено 5 експериментів практичного спрямування, з них: 2 експерименти всеукраїнського рівня: «Педагогічні умови організації профільного навчання в освітньому окрузі сільської місцевості» (6 навчальних закладів у Білопільському (1), Лебединському (2), Путивльському (2- ЗНЗ та 1- відділ освіти) районах; «Формування змісту профільного навчання в єдності його інваріантної і варіативної складових» (Путивльський відділ освіти) та 3 на рівні навчального закладу: «Вплив зниження рівня ґрунтових вод на деревні насадження нашої місцевості, як засіб формування в учнів ціннісного ставлення до природи рідного краю» Глухівський р-н (1); «Історія спорту на Лебединщини» м. Лебедин (1); «Видатні постаті навчального закладу від заснування до сьогодення» м. Лебедин (1).

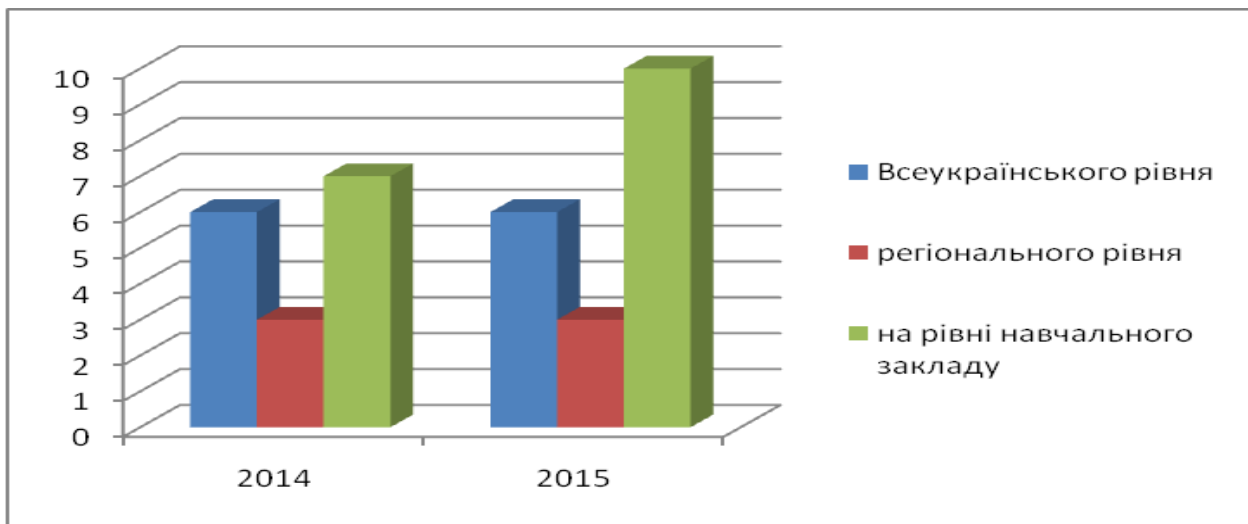

Рис. 2 Показники кількості експериментів, що реалізуються в навчальних закладах області

З метою ознайомлення керівників місцевих органів управління освітою з досвідом роботи навчальних закладів, що працюють над реалізацією експериментальних та інноваційних програм в області на офіційному сайті Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти постійно здійснюється оновлення розділу «Наукова робота».

Саме завдяки ефективним заходам науково-видавничого відділу та науково-педагогічних працівників інституту щодо інформування про результати проведення дослідно-експериментальної роботи в області до всеукраїнського експерименту «Хмарні сервіси в освіті» долучилось ще два загальноосвітні навчальні заклади міста Конотоп: Конотопська спеціалізована школа I-III ступенів № 9 Конотопської міської ради та Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 11 Конотопської міської ради.

Для підвищення ефективності дослідно-експериментальної діяльності між місцевими органами управління освітою та КЗ Сумський ОІППО у районах та містах області визначено координаторів з питань організації дослідно-експериментальної роботи та інноваційної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах.

З метою оновлення бази даних дослідно-експериментальної діяльності у жовтні 2015 року здійснено паспортизацію навчальних закладів щодо обліку і моніторингового контролю за станом обстежуваного експерименту в навчальному закладі. У паспорті міститься основна інформація про наявні експерименти. Оновлення бази даних відбувається щороку, до 1 жовтня.

Аналіз інноваційного розвитку загальноосвітніх навчальних закладів області дає змогу визначити перспективи розвитку інноваційних процесів:

- спрямованість на особистісно-орієнтоване навчання та виховання, що актуалізує ідеї гуманістичної парадигми освіти;
- технологізацію інноваційних процесів у загальноосвітньому закладі, за якої утверджується пріоритет технологій особистісно-орієнтованого виховання і навчання, новітніх інформаційно-комунікаційних технологій;

- подальшу диференціацію та індивідуалізацію у процесах навчання та виховання (зокрема, шляхом упровадження відповідних інформаційно-комунікаційних технологій), які повинні сприяти розвитку творчих можливостей, задоволенню інтересів та нахилів кожного учня, орієнтації на спеціалізовану поглиблену підготовку, створенню умов для одержання додаткових знань, умінь, навичок;

- орієнтацію на збереження і зміцнення здоров'я підрастаючого покоління, що вимагатиме дотримання умов валеологічного забезпечення освітнього процесу, розробки, апробації і впровадження нових валеологічних освітніх технологій, навчальних програм і спецкурсів.

Означені пріоритетні напрями інноваційних процесів покликані забезпечити випереджувальний розвиток експериментальних навчальних закладів, який дасть можливість для їх швидкої модернізації у системі освіти.

Таким чином, експериментальна педагогічна діяльність як частина інноваційної освітньої діяльності покликана створити нову систему розвитку творчо мислячої особистості засобами компетентісно спрямованих життєтворчих технологій.

ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОБЛАСТІ

1. Назва експерименту: Шкільна електронна бібліотека «ШБЦ-інфо»

Статус: всеукраїнський.

Наказ МОН від 05.08.2014 № 900 про проведення експерименту за інноваційним освітнім проектом «Шкільна електронна бібліотека «ШБЦ-інфо».

Науковий керівник експерименту: Зражевський Ю.М. – заступник директора УкрІНІ

Термін проведення: 2014-2017 рр.

Мета експерименту: створення та впровадження в практику роботи науково-методичних установ і навчальних закладів ефективної системи інформаційного забезпечення керівних, педагогічних та науково-педагогічних кадрів для вирішення управлінських, навчальних, виховних та розвивальних завдань.

Експеримент проводиться на базі:

Ряснянський навчально-виховний комплекс Краснопільської районної ради Сумської області.

2. Назва експерименту: Науково-методичні засади впровадження фінансової грамотності в навчально-виховний процес навчальних закладів

Статус: всеукраїнський.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.06.2013 № 776 «Про розширення бази для проведення дослідно-експериментальної роботи «Науково-методичні засади впровадження фінансової грамотності в навчально-виховний процес навчальних закладів» на 2012-2019 роки».

Науковий керівник експерименту: Удод О.А. – доктор історичних наук, Смовженко Т.С. – доктор економічних наук Університету банківської справи НБУ.

Термін проведення: 2012-2019 рр.

Мета експерименту: Навчити учнівську молодь практичним аспектам фінансового планування, управління власними фінансами та відповідальної поведінки як споживача фінансових послуг.

Експеримент проводиться на базі:

1. КУ Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 4 Сумської міської ради Сумської області;

2. КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 7 Сумської міської ради Сумської області;

3. КУ Сумська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 9 Сумської міської ради Сумської області;

4. КУ Сумська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 15 ім. Дмитра Турбіна Сумської міської ради Сумської області;

5. КУ Сумська спеціалізована школа I-III ступенів № 17 Сумської міської ради Сумської області;
6. КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 20 Сумської міської ради Сумської області;
7. КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 23 Сумської міської ради Сумської області;
8. КУ Сумська спеціалізована школа I-III ступенів № 25 Сумської міської ради Сумської області;
9. КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 26 Сумської міської ради Сумської області;
10. КУ Сумська гімназія № 1 м. Сумської міської ради Сумської області;
11. Конотопської спеціалізована школа I-III ступенів №3 Конотопської міської ради Сумської області;
12. Глухівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Глухівської міської ради Сумської області;
13. Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа I-II ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області;
14. Роменська спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 ім. П.І. Калнишевського Роменської міської ради Сумської області;
15. Кролевецька загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 імені М.Лукаша Кролевецької районної ради Сумської області.

3. Назва експерименту: «Впровадження моделі навчання «1 учень - 1 комп'ютер».

Статус: всеукраїнський.

Наказ МОН України від 02.02.2009 р. № 54 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи з теми: «Науково-методичні основи використання ІКТ у навчально-виховному процесі в середовищі «1 учень – 1 комп'ютер» на базі шкільних нетбуків».

Науковий керівник експерименту: Пушкарьова Т.О. – кандидат педагогічних наук, доцент, начальник відділу Інституту модернізації змісту освіти,

Термін проведення: 1996-2016 рр.

Мета експерименту: Формування та змістовне наповнення сучасного електронно-інформаційного навчального середовища системи загальної середньої освіти, створення необхідних соціальних, психологічних, педагогічних умов для забезпечення доступу учнів до сучасних освітніх ресурсів, формування в них компетенцій і навичок 21 століття, підвищення конкурентоспроможності вчителів у сфері проектних, розвивальних, дослідницьких методів навчання із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Експеримент проводиться на базі:

1. Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 15 ім. Дмитра Турбіна Сумської міської ради;
2. Сумська спеціалізована школа I ступеня № 30 Сумської міської ради;

3. Конотопський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I ступеня - дошкільний навчальний заклад «Казка» Конотопської міської ради Сумської області.

4. Назва експерименту: «Хмарні сервіси в освіті»

Статус: всеукраїнський.

Наказом МОН України від 21.05.2014 №629;

Наказ МОН № 707 від 02.07.2015 «Про внесення змін до додатку наказу МОН України від 21.05.2014 № 629 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи за темою «Хмарні сервіси в освіті» на базі загальноосвітніх навчальних закладів України».

Науковий керівник експерименту: Литвинова С.Г. - кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник Інституту інформаційних технологій і засобів навчання Національної академії педагогічних наук України, директор методичного центру інформаційних технологій в освіті управління освіти Оболонського району м. Києва.

Термін проведення: 2014-2017 рр.

Мета експерименту: Розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити модель використання хмароорієнтованого навчального середовища.

Експеримент проводиться на базі:

1. Шосткинська спеціалізована школа I-III ступенів № 1 Шосткинської міської ради Сумської області;
2. Шосткинська гімназія Шосткинської міської ради Сумської області;
3. Конотопська спеціалізована школа I-III ступенів № 9 Конотопської міської ради Сумської області;
4. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 11 Конотопської міської ради Сумської області.

5. Назва експерименту: «Педагогічні умови організації профільного навчання в освітньому окрузі сільської місцевості»

Статус: всеукраїнський.

Програму дослідження затверджено та рекомендовано Вченою радою Інституту педагогіки НАПН України протокол №2 від 29 січня 2015 року, підписано угоди про наукове співробітництво між навчальними закладами та Інститутом педагогіки НАПН України.

Науковий керівник експерименту: Мелешко В.В. - кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник, завідувач відділу «Сільська школа» Київського інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України.

Термін експерименту: 2015-2017 рр.

Мета експерименту: Основна мета полягає в теоретичному обґрунтуванні теоретико-методологічних основ організації профільного навчання та виявленні комплексу педагогічних умов здійснення цього процесу в освітніх округах, що функціонують в сільській місцевості, розробці моделі

освітнього округу та його практичній апробації на базі конкретного освітнього округу.

Експеримент проводиться на базі:

1. Жовтнева спеціалізована школа I-III ступенів Білопільської районної ради Сумської області;
2. Будильський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад Лебединської районної ради Сумської області;
3. Ворожбянський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад Лебединської районної ради Сумської області;
4. Мазівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Путивльської районної ради Сумської області;
5. Руднівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Путивльської районної ради Сумської області;
6. Відділ освіти Путивльської районної державної адміністрації, районний методичний кабінет.

6. Назва експерименту: Формування змісту профільного навчання в єдності його інваріантної і варіативної складових

Статус: всеукраїнський.

Угода про співпрацю між відділом освіти Путивльської районної державної адміністрації та Інститутом педагогіки НАПН України.

Науковий керівник експерименту: Мелешко В.В. - кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник, завідувач відділу «Сільська школа» Київського інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України.

Термін експерименту: 2015-2017 рр.

Мета експерименту: Мета дослідження полягає у науковому обґрунтуванні та розробленні дидактичної теорії формування змісту профільного навчання в єдності його інваріантної і варіативної складових.

Експеримент проводиться на базі:

1. Відділ освіти Путивльської районної державної адміністрації, районний методичний кабінет.

7. Назва експерименту: «Педагогічне забезпечення самореалізації пізнавально-творчих якостей учнів в евристичному навчанні гуманітарних дисциплін»

Статус: регіональний.

Науковий керівник експерименту: Лазарев М.О. - кандидат педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри педагогічної творчості та освітніх технологій Сумського державного педагогічного університету ім. А.С.Макаренка.

Термін експерименту: 2011-2017 рр.

Мета експерименту: Розробити, випробувати ефективність і практично впровадити модель педагогічного забезпечення самореалізації основних пізнавально-творчих якостей учнів у процесі застосування евристичної технології навчання.

Експеримент проводиться на базі:

1. КУ Сумська спеціалізована школа I-III ступенів № 25 Сумської міської ради Сумської області.

8. Назва експерименту: «Теоретико-методологічні засади формування естетичного середовища учнів основної та старшої школи»

Статус: регіональний.

Наказ Сумської обласної державної адміністрації Управління освіти і науки від 22.12.2011 р. №963 «Про проведення регіонального експерименту за темою «Теоретико-методологічні засади формування естетичного середовища учнів основної і старшої школи»

Науковий керівник експерименту: Серих Л.В. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики виховання Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Термін проведення: 2011-2016 рр.

Мета експерименту: Розробити, випробувати ефективність і практично впровадити модель теоретико-методологічного забезпечення самореалізації творчих якостей учнів в процесі формування естетичного середовища.

Експериментальні навчальні заклади:

1. Михайлівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Лебединської районної ради Сумської області;

2. Капустинської загальноосвітньої школи I-III ступенів Липоводолинської районної ради Сумської області;

3. КУ Сумської спеціалізованої школи I-III ступенів № 9 Сумської міської ради Сумської області;

4. КУ Сумської спеціалізованої школи I-III ступенів № 17 Сумської міської ради Сумської області;

5. Лебединської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 3 Лебединської міської ради Сумської області;

6. Путивльський районний цент позашкільної роботи Путивльської районної ради Сумської області;

7. Палац дітей та юнацтва Сумської міської ради Сумської області.

9. Назва експерименту: «Здорові діти-могутня держава».

Статус: регіональний.

Наказ управління освіти і науки № 241 від 11.04.2007 «Про проведення обласного експерименту за темою «Здорові діти – могутня держава».

Науковий керівник експерименту: Єжова О.О. – доктор педагогічних наук, професор кафедри фізіології та патофізіології Сумського державного педагогічного університету.

Термін проведення: 2006-2015 рр.

Мета експерименту: сприяння збереженню та зміцненню здоров'я, встановлення та заохочування до партнерства вчителів, учнів, батьків, громадськості, формування людини з новою ментальністю, яка усвідомлює саму себе, долає національний нігілізм, пізнає своє етнічне коріння, є високодуховною, вміє визначитися в різних сферах діяльності та самоутвердиться, реалізуватися в полікультурному просторі.

Експеримент проводиться на базі:

1. Великовисторопського навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа І-ІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад Лебединської районної ради Сумської області.

10. Назва експерименту: «Формування позитивного ставлення дошкільника до зміцнення власного здоров'я шляхом залучення їх до занять зимовими видами спорту».

Статус: на рівні навчального закладу

Координатор експерименту: Влезько Л.М. – спеціаліст відділу Лебединської міської ради.

Термін проведення: 2011-2017 рр.

Мета експерименту: Активізувати діяльність закладу у напрямку розвитку та зміцнення здоров'я вихованців шляхом залучення їх до занять зимовими видами спорту, розробити і апробувати програму «Зимові види спорту в ДНЗ» та методичний посібник з фізичного розвитку дітей дошкільного віку «Загартуємо і розвиваємо дошкільнят».

Експеримент проводиться на базі:

1. Лебединський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Калинка» Лебединської міської ради Сумської області.

11. Назва експерименту: «Моя вулиця: історія та перспективи»

Статус: на рівні навчального закладу.

Координатор експерименту: Римар М.Г. – методист методичного кабінету Лебединської міської ради.

Термін проведення: 2012-2015 рр.

Мета експерименту: дослідити історію назв вулиць міста Лебедина; скласти банк даних про відомих людей, які проживають на території міста; привернути увагу громадськості до проблем перейменування та благоустрою вулиць міста; виховувати почуття патріотизму, гордості за рідне місто.

Експеримент проводиться на базі:

1. Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №3 Лебединської міської ради Сумської області.

12. Назва експерименту: «Управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій у закладі освіти серед учасників навчально-виховного процесу»

Статус: на рівні навчального закладу.

Науковий керівник експерименту: Горяня Л.Г. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філософії освіти дорослих Державного навчального закладу «Університету менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України.

Термін експерименту: 2013-2018 рр.

Мета експерименту: Реалізація інноваційних принципів управління впровадженням здоров'язберезувальних технологій у закладі освіти серед учасників навчально-виховного процесу.

Експеримент проводиться на базі:

1. Конотопська спеціалізована школа II-III ступенів № 2 Конотопської міської ради Сумської області.

13. Назва експерименту: «Педагогічні умови формування здоров'язберезувальної компетентності у просторі початкової школи»

Статус: на рівні навчального закладу.

Координатор експерименту: Зеленська Л.М. – методист методичного кабінету Конотопської міської ради.

Термін проведення: 2012-2016 рр.

Мета експерименту: створення й апробування інноваційної моделі програми здоров'язберезувальних технологій, підвищення рівня освітніх послуг та механізму їх надання шляхом пошуку ефективних форм і методів роботи, спрямування своєї на створення умов для повноцінного розвитку дитини, збереження її здоров'я.

Експеримент проводиться на базі:

1. Конотопська спеціалізована школа II-III ступенів № 12 Конотопської міської ради Сумської області.

14. Назва експерименту: «Топоніміка вулиць м. Глухова».

Статус: на рівні навчального закладу.

Науковий керівник експерименту: Коваленко Ю.О. - завідувач науково-дослідного відділу Національного заповідника «Глухів».

Термін проведення: 2012-2016 рр.

Мета експерименту: Розглянути та проаналізувати процес зародження і розвитку вулиць міста Глухова, на основі письмових свідчень співставити назви вулиць з певними археологічними пам'ятками.

Експеримент проводиться на базі:

1. Глухівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 6 Глухівської міської ради Сумської області.

15. Назва експерименту: «Партизанський рух на Глухівщині»

Статус: на рівні навчального закладу.

Науковий керівник експерименту: Коваленко Ю.О. - завідувач науково-дослідного відділу Національного заповідника «Глухів».

Термін експерименту: 2013-2016 рр.

Мета експерименту: Головною метою даного експерименту слід вважати

визначення ролі й місця партизанської боротьби на Глухівщині в розгромі німецько-фашистських загарбників.

Експеримент проводиться на базі:

1. Уланівський НВК: загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад «Джерельце» Глухівської районної ради Сумської області.

16. Назва експерименту: «Використання засобів йога-аеробіки у фізичному вихованні молодших школярів»

Статус: на рівні навчального закладу.

Науковий керівник експерименту: Лоза Т.О. - професор педагогічних наук Сумського державного педагогічного університету ім. А.С.Макаренка.

Термін експерименту: 2014-2016 рр.

Мета експерименту: розробити та науково обґрунтувати технологію використання засобів йога-аеробіки, що має сприяти підвищенню рівня соматичного здоров'я, розвитку фізичних якостей та формування стійкої мотивації до занять фізичними вправами у молодших школярів.

Експеримент проводиться на базі:

1. Шосткинська загальноосвітня школа I-III ступенів №7 Шосткинської міської ради Сумської області;

2. Шосткинська спеціалізована школа I ступеня № 13 Шосткинської міської ради Сумської області.

17. Назва експерименту: «Видатні постаті навчального закладу від заснування до сьогодення»

Статус: на рівні навчального закладу.

Координатор експерименту: Римар М.Г. – методист методичного кабінету Лебединської міської ради.

Термін експерименту: 2015-2017 рр.

Мета експерименту: Життєтворче спрямування вивчення історії рідної школи, формування в процесі дослідження компетентностей особистості на прикладі життя поколінь минулого, основі знань про їхні ціннісні орієнтири.

Експеримент проводиться на базі:

1. Лебединська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Лебединської міської ради Сумської області.

18. Назва експерименту: Експериментально-дослідницька робота з проблеми «Історія спорту на Лебединщині»

Статус: на рівні навчального закладу.

Координатор експерименту: Римар М.Г. – методист методичного кабінету Лебединської міської ради.

Термін експерименту: 2015-2019 рр.

Мета експерименту: Дослідити вагомі здобутки спортсменів школи, міста, району у різних видах спорту; формувати в учнів природний інтерес до знань, фізичної досконалості, набуття ціннісних громадських орієнтацій;

виховувати бережливе ставлення до власного здоров'я як найвищої соціальної цінності.

Експеримент проводиться на базі:

1. Лебединська загальноосвітня школа I-III ступенів № 6 Лебединської міської ради Сумської області.

19. Назва експерименту: «Вплив зниження рівня ґрунтових вод на деревні насадження нашої місцевості, як засіб формування в учнів ціннісного ставлення до природи рідного краю»

Статус: на рівні навчального закладу.

Науковий керівник експерименту: Кмець А.М. – асистент кафедри теорії та методики викладання природничих дисциплін Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка.

Термін експерименту: 2014-2016 рр.

Мета експерименту: Теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити вплив рівня ґрунтових вод на деревні насадження нашої місцевості. Формувати екологічну культуру учнів, усвідомлення себе часткою природи. Залучення вихованців до активної дослідно-експериментальної екологічної діяльності.

Експеримент проводиться на базі:

1. Соснівський навчально – виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів, дошкільний навчальний заклад «Теремок» Глухівської районної ради Сумської області.

ПРОЕКТИ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ОБЛАСТІ

1. Міжнародна навчальна програма Європейської Комісії eTwinning:

1. Конотопська гімназія Конотопської міської ради Сумської області.

2. Міжнародний проект українських DSD-шкіл /Німецький мовний диплом/:

1. Шосткинська гімназія Шосткинської міської ради Сумської області.

3. Всеукраїнський науково-педагогічний проект «Дистанційне навчання учнів» (наказ МОН № 1231 від 29.12.2009 року):

1. Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа I-III ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області;

2. Шосткинська спеціалізована школа I ступеня № 13 Шосткинської міської ради Сумської області;

3. Шосткинська гімназія Шосткинської міської ради Сумської області;

4. Шосткинська загальноосвітня школа I-III ступенів №11 Шосткинської міської ради Сумської області;

5. Шосткинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 12 Шосткинської міської ради Сумської області.

4. Науково-педагогічний проект «Інтелект України»:

1. Тростянецька спеціалізована школа I-III ступенів № 5 Тростянецької районної ради Сумської області;

2. Недригайлівської спеціалізованої ЗОШ I-III ступенів Недригайлівської районної ради Сумської області.

5. Україно-естонський проект «Міксіке в Україні»:

1. Шосткинська спеціалізована школа I-III ступенів № 1 Шосткинської міської ради Сумської області;

2. Конотопська гімназія Конотопської міської ради Сумської області;

3. Охтирська гімназія Охтирської міської ради Сумської області.

6. Всеукраїнський науково-педагогічний проект "Національна мережа шкіл сприяння здоров'ю":

1. Ворожбянська загальноосвітня школа I-III ступенів № 3 Білопільської районної ради Сумської області;

2. Білопільський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Зірочка» Білопільської районної ради Сумської області;

3. Білопільський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад № 3 Білопільської районної ради Сумської області;

4. Ворожбянський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-II ступенів - дошкільний навчальний заклад № 4 Білопільської районної ради Сумської області;
5. Білопільська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Білопільської районної ради Сумської області;
6. Буринська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Буринської міської ради Сумської області;
7. Буринська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Буринської міської ради Сумської області;
8. Буринська загальноосвітня школа I-III ступенів № 3 Буринської міської ради Сумської області;
9. Дяківський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад Дяківської сільської ради Буринського району Сумської області;
10. Пісківська загальноосвітня школа I-III ступенів Пісківської сільської ради Буринського району Сумської області;
11. Слобідський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад Слобідської сільської ради Буринського району Сумської області;
12. Червонослобідська загальноосвітня школа I-III ступенів Червонослобідської сільської ради Буринського району Сумської області;
13. Чернечослобідський НВК: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Чернечослобідської сільської ради Буринського району Сумської області;
14. Буринський дошкільний навчальний заклад № 1 «Ромашка» Буринського району Сумської області;
15. Успенська загальноосвітня школа I-III ступенів Успенської сільської ради Буринського району Сумської області;
16. Першотравнева загальноосвітня школа I-III ступенів Слобідської сільської ради Буринського району Сумської області;
17. Буринський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 2 «Джерельце» Буринського району Сумської області;
18. Великописарівська спеціалізована школа I-III ступенів імені Героя Радянського Союзу І.М. Середи Великописарівської районної ради;
19. Кириківська загальноосвітня школа I-III ступенів Великописарівської районної ради Сумської області;
20. Заводська загальноосвітня школа I-III ступенів Великописарівської районної ради Сумської області;
21. Ямненська загальноосвітня школа I-III ступенів Великописарівської районної ради Сумської області;
22. Рябинівська загальноосвітня школа I-III ступенів Великописарівської районної ради Сумської області;
23. Баницький навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад "Барвінок" Глухівської районної ради Сумської області;

24. Козацький навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
25. Дубов'язівський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
26. Бочечківський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
27. Малосамбірський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-II ступенів - дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
28. В'язівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
29. Попівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-II ступенів - дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
30. Соснівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
31. Тулушанський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
32. Шевченківський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
33. Юрівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
34. Вирівська загальноосвітня школа I-II ступенів Конотопської районної ради Сумської області;
35. Малосамбірський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-II ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
36. Попівська загальноосвітня школа I-III ступенів Конотопської районної ради Сумської області;
37. Хижківський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-II ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
38. Шаповалівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-II ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;

39. Гружчанський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
40. Духанівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
41. Сім'янівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
42. Черноплатівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
43. Шпотівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
44. Славгородська загальноосвітня школа I-III ступенів Краснопільської районної ради Сумської області;
45. Великобобрицька загальноосвітня школа I-III ступенів Краснопільської районної ради Сумської області;
46. Миропільський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Краснопільської районної ради Сумської області;
47. Осоївський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Краснопільської районної ради Сумської області;
48. Самотоївська загальноосвітня школа I-III ступенів Краснопільської районної ради Сумської області;
49. Хмелівська загальноосвітня школа I-III ступенів Краснопільської районної ради Сумської області;
50. Краснопільський дошкільний навчальний заклад № 1 "Малютко" Краснопільської районної ради Сумської області;
51. Мутинська загальноосвітня школа I-III ступенів Кролевецької районної ради Сумської області;
52. Кролевецька загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 ім. М.Лукаша Кролевецької районної ради Сумської області;
53. Кролевецька спеціалізована школа I-III ступенів № 1 Кролевецької районної ради Сумської області;
54. Кролевецька спеціалізована школа I-III ступенів № 3 Кролевецької районної ради Сумської області;
55. Кролевецька загальноосвітня школа I-III ступенів № 6 Кролевецької районної ради Сумської області;
56. Кролевецький дошкільний навчальний заклад «Ясла-садок» № 5 Кролевецької районної ради Сумської області;

57. Великовисторопський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-II ступенів – дошкільний навчальний заклад Лебединської районної ради Сумської області;
58. Будильська загальноосвітня школа I-III ступенів Лебединської районної ради Сумської області;
59. Михайлівська загальноосвітня школа I-III ступенів Лебединської районної ради Сумської області;
60. Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Голубок» Голубівської сільської ради Лебединського району Сумської області;
61. Василівська загальноосвітня школа I-III ступенів Лебединської районної ради Сумської області;
62. Ворожбянський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Лебединської районної ради Сумської області;
63. Капустинська загальноосвітня школа I-III ступенів Липоводолинської районної ради Сумської області;
64. Синівська загальноосвітня школа I-III ступенів Липоводолинської районної ради Сумської області;
65. Липоводолинська спеціалізована школа I-III ступенів Липоводолинської районної ради Сумської області;
66. Беївська загальноосвітня школа I-III ступенів Липоводолинської районної ради Сумської області;
67. Калінінська загальноосвітня школа I-II ступенів Липоводолинської районної ради Сумської області;
68. Байрацький навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад Липоводолинської районної ради Сумської області;
69. Русанівський навчально-виховний комплекс I-III ступенів Липоводолинської районної ради Сумської області;
70. Вільшанська загальноосвітня школа I-III ступенів Недригайлівської районної ради Сумської області;
71. Тернівська загальноосвітня школа I-III ступенів Недригайлівської районної ради Сумської області;
72. Тернівський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) Тернівської селищної ради Недригайлівського району Сумської області;
73. Недригайлівська спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів Недригайлівської районної ради Сумської області;
74. Коровинська загальноосвітня школа I-III ступенів Недригайлівської районної ради Сумської області;
75. Будинок дитячої та юнацької творчості Недригайлівської районної ради Сумської області;
76. Хоружівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Недригайлівської районної ради Сумської області;

77. Бугруватська загальноосвітня школа I-III ступенів Охтирської районної ради Сумської області;
78. В'язівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Охтирської районної ради Сумської області;
79. Куземинська загальноосвітня школа I-III ступенів Охтирської районної ради Сумської області;
80. Лутищенський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-II ступенів – дошкільний навчальний заклад Охтирської районної ради Сумської області;
81. Путивльське навчально-виховне об'єднання: спеціалізована загальноосвітня школа I ступенів - гімназія - дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) Путивльської районної ради Сумської області;
82. Мазівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітній I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Путивльської районної ради Сумської області;
83. Путивльська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 імені Радіка Руднева Путивльської районної ради Сумської області;
84. Анастасівська загальноосвітня школа I-III ступенів Роменської районної ради Сумської області;
85. Андріяшівська загальноосвітня школа I-III ступенів Роменської районної ради Сумської області;
86. Андріївський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів дошкільний навчальний заклад Роменської районної ради Сумської області;
87. Басівська загальноосвітня школа I-III ступенів Роменської районної ради Сумської області;
88. Бобрицька загальноосвітня школа I-III ступенів Роменської районної ради Сумської області;
89. Біловодська загальноосвітня школа I-III ступенів Роменської районної ради Сумської області;
90. Великобубнівська загальноосвітня школа I-III ступенів Роменської районної ради Сумської області;
91. Миколаївська загальноосвітня школа I-III ступенів Роменської районної ради Сумської області;
92. Перехрестівська загальноосвітня школа I-III ступенів Роменської районної ради Сумської області;
93. Рогинська загальноосвітня школа I-III ступенів Роменської районної ради Сумської області;
94. Смілівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Роменської районної ради Сумської області;

95. Хмелівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад імені І.Ф.Федька Роменської районної ради Сумської області;
96. Дошкільний навчальний заклад «Теремок» Роменської районної ради Сумської області;
97. Середино-Будська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Середино-Будської районної ради Сумської області;
98. Зноб-Новгородська загальноосвітня школа I-III ступенів Середино-Будської районної ради Сумської області;
99. Верхньосироватська спеціалізована школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;
100. Олексіївська загальноосвітня школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;
101. Нижньосироватська загальноосвітня школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;
102. Кіндратівська загальноосвітня школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;
103. Великочернечинська спеціалізована школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;
104. Степанівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Сумської районної ради Сумської області;
105. Басівська загальноосвітня школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;
106. Сульський навчально-виховний комплекс «загальноосвітній навчальний заклад - дошкільний навчальний заклад» Сумської районної ради Сумської області;
107. Новосічанська загальноосвітня школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;
108. Великовільмівська загальноосвітня школа I-II ступенів Сумської районної ради Сумської області;
109. Стецьківська загальноосвітня школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;
110. Шпилівський навчально-виховний комплекс «загальноосвітній навчальний заклад - дошкільний навчальний заклад» Сумської районної ради Сумської області;
111. Токарівська загальноосвітня школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;
112. Червоненська загальноосвітня школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;
113. Терешківський навчально-виховний комплекс «загальноосвітній навчальний заклад - дошкільний навчальний заклад» Сумської районної ради Сумської області;
114. Писарівський навчально-виховний комплекс «загальноосвітній навчальний заклад - дошкільний навчальний заклад» Сумської районної ради Сумської області;

115. Пушкарівський навчально-виховний комплекс «загальноосвітня школа I-II ступенів - дошкільний навчальний заклад» Сумської районної ради Сумської області;
116. Кровненська загальноосвітня школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;
117. Юнакіївська загальноосвітня школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;
118. Северинівська загальноосвітня школа I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області;
119. Косівщинський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Золота рибка» Сумської районної ради Сумської області;
120. Тростянецька спеціалізована школа I-III ступенів № 2 Тростянецької районної ради Сумської області;
121. Тростянецька спеціалізована школа I-III ступенів № 5 Тростянецької районної ради Сумської області;
122. Тростянецька загальноосвітня школа I-III ступенів № 4 Тростянецької районної ради Сумської області;
123. Тростянецька спеціалізована школа I-III ступенів № 1 Тростянецької районної ради Сумської області;
124. Боромлянський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Тростянецької районної ради Сумської області;
125. Собицький навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області;
126. Орлівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Ямпільської районної ради Сумської області;
127. Дружбівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Ямпільської районної ради Сумської області;
128. Степненський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад Ямпільської районної ради Сумської області;
129. Марчихинобудська загальноосвітня школа I-III ступенів Ямпільської районної ради Сумської області;
130. Воздвиженський НВК: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Ямпільської районної ради Сумської області;
131. Дошкільний навчальний заклад «Сонечко» Воздвиженського навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Ямпільської районної ради Сумської області;
132. Районна станція юних натуралістів Ямпільської районної ради Сумської області;
133. КУ Сумська гімназія № 1 Сумської міської ради Сумської області;

134. КУ Сумський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа I ступеня - дошкільний навчальний заклад № 42» Сумської міської ради Сумської області;
135. КУ Сумська спеціалізована школа I-III ступенів № 10 ім. О.Бутка Сумської міської ради Сумської області;
136. КУ Сумська спеціалізована школа I-III № 2 ім. Д. Косаренко Сумської міської ради Сумської області;
137. КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 4 імені Героя України Олександра Аніщенка Сумської міської ради Сумської області;
138. КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 6 Сумської міської ради Сумської області;
139. КУ Сумська спеціалізована школа I-III ступенів № 7 Сумської міської ради Сумської області;
140. КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 12 Сумської міської ради Сумської області;
141. КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 15 ім. Д.Турбіна, Сумської міської ради Сумської області;
142. КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 21 Сумської міської ради Сумської області;
143. КУ Сумська спеціалізована школа I-III ступенів № 25 Сумської міської ради Сумської області;
144. Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 8 "Космічний" Сумської міської ради Сумської області;
145. Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 14 «Золотий півник» Сумської міської ради Сумської області;
146. Сумський спеціальний дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Посмішка» Сумської міської ради Сумської області;
147. Сумський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 28 «Ювілейний» Сумської міської ради Сумської області;
148. Сумський міський центр еколого-натуралістичної творчості молоді, Сумської міської ради Сумської області;
149. Глухівська загальноосвітня школа I-III ступенів № 6 Глухівської міської ради Сумської області;
150. Глухівський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Світлячок» Глухівської міської ради Сумської області;
151. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 14 Конотопської міської ради Сумської області;
152. Конотопська спеціалізована школа II-III ступенів № 2 Конотопської міської ради Сумської області;
153. Лебединська загальноосвітня школа I-III ступенів № 3 Лебединської міської ради Сумської області;
154. Лебединська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Лебединської міської ради Сумської області;
155. Лебединська загальноосвітня школа I-II ступенів № 4 Лебединської міської ради Сумської області;

156. Лебединська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 Лебединської міської ради Сумської області;
157. Лебединська загальноосвітня школа I-III ступенів № 6 Лебединської міської ради Сумської області;
158. Лебединська спеціалізована школа I-III ступенів № 7 Лебединської міської ради Сумської області;
159. Лебединський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чайка» Лебединської міської ради Сумської області;
160. Лебединський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Ромашка» Лебединської міської ради Сумської області;
161. Лебединський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Калинка» Лебединської міської ради Сумської області;
162. Лебединський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Казка» Лебединської міської ради Сумської області;
163. Лебединський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Сосонка» Лебединської міської ради Сумської області;
164. Лебединський центр дитячої та юнацької творчості Лебединської міської ради Сумської області;
165. Охтирська гімназія Охтирської міської ради Сумської області;
166. Охтирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 1 Охтирської міської ради Сумської області;
167. Охтирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 Охтирської міської ради Сумської області;
168. Охтирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 3 Охтирської міської ради Сумської області;
169. Охтирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 4 ім. Остапа Вишні Охтирської міської ради Сумської області;
170. Охтирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 ім. Р.К. Рапія Охтирської міської ради Сумської області;
171. Охтирська загальноосвітня школа I-II ступенів № 6 Охтирської міської ради Сумської області;
172. Охтирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 8 Охтирської міської ради Сумської області;
173. Охтирська загальноосвітня школа I-II ступенів № 9 Охтирської міської ради Сумської області;
174. Охтирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 11 Охтирської міської ради Сумської області;
175. Охтирський дошкільно-виховний заклад-ясла "Сонечко" Охтирської міської ради Сумської області;
176. Роменська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 ім. А.Ф. Йоффе Роменської міської ради Сумської області;
177. Роменська загальноосвітня школа I-III ступенів № 11 Роменської міської ради Сумської області;
178. Шосткинська спеціалізована школа I-III ступенів № 1 Шосткинської міської ради Сумської області;

179. Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа I-II ступенів ліцей Шосткинської міської ради Сумської області;
180. Шосткинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 Шосткинської міської ради Сумської області;
181. Шосткинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 4 Шосткинської міської ради Сумської області;
182. Шосткинський навчально-виховний комплекс: Шосткинська загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад № 9 Шосткинської міської ради Сумської області;
183. Шосткинська спеціалізована школа I-III ступенів № 11 Шосткинської міської ради Сумської області;
184. Шосткинська загальноосвітня школа I-II ступенів № 10 Шосткинської міської ради Сумської області;
185. Шосткинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 12 Шосткинської міської ради Сумської області;
186. Шосткинська спеціалізована школа I ступенів № 13 Шосткинської міської ради Сумської області;
187. Комунальний заклад Шосткинська загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів Сумської обласної ради;
188. Шосткинський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 2 «Іскорка» Шосткинської міської ради Сумської області;
189. Шосткинський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 5 «Теремок» Шосткинської міської ради Сумської області;
190. Шосткинський санаторний дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 6 Шосткинської міської ради Сумської області;
191. Шосткинський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 7 "Горобинка" Шосткинської міської ради Сумської області;
192. Шосткинський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 8 «Оленка» Шосткинської міської ради Сумської області;
193. Шосткинський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 9 «Десняночка» Шосткинської міської ради Сумської області;
194. Шосткинський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 12 «Росинка» Шосткинської міської ради Сумської області;
195. Шосткинський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 29 «Колобок» Шосткинської міської ради Сумської області;
196. Шосткинський міський клуб дитячої та юнацької творчості «Орлятко» Шосткинської міської ради Сумської області;
197. Шосткинська міська станція юних натуралістів Шосткинської міської ради Сумської області;
198. Шосткинський міський центр естетичного виховання Шосткинської міської ради Сумської області;
199. Шосткинський молодіжний центр соціального партнерства і творчості Шосткинської міської ради Сумської області;
200. ДНЗ «Сумське міжрегіональне вище професійне училище»;
201. ДПТНЗ «Хотінський професійний аграрний ліцей»;

202. ДНЗ «Білопільське вище професійне училище»;
203. ДНЗ «Глухівське вище професійне училище»;
204. ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище»;
205. ДПТНЗ «Путивльський професійний ліцей»;
206. ДПТНЗ «Роменське вище професійне училище»;
207. ДПТНЗ «Конотопський професійний аграрний ліцей»;
208. ДПТНЗ «Свеський професійний аграрний ліцей»;
209. ДНЗ «Охтирський центр ПТО»;
210. ДПТНЗ «Реутинський професійний аграрний ліцей»;
211. ДПТНЗ «Лебединське вище професійне училище лісового господарства»;
212. ДПТНЗ «Недригайлівське вище професійне училище»;
213. ДПТНЗ «Конотопський професійний ліцей».

7. Всеукраїнська мережа шкіл, дружніх до дитини.

1. Ворожбянська загальноосвітня школа I-III ступенів № 3 Білопільської районної ради Сумської області;
2. Слобідський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів, дошкільний навчальний заклад Слобідської сільської ради Буринського району Сумської області;
3. Кириківська загальноосвітня школа I-III ступенів Великописарівської районної ради Сумської області;
4. Козацький навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Конотопської районної ради Сумської області;
5. Великорибницький навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-II ступенів - дошкільний навчальний заклад Краснопільської районної ради Сумської області;
6. Кролевецький навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів-дошкільний навчальний заклад № 4 Кролевецької районної ради Сумської області;
7. Будильський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Лебединської районної ради Сумської області;
8. Липоводолинська спеціалізована школа I-III ступенів Липоводолинської районної ради Сумської області;
9. Коровинська загальноосвітня школа I-III ступенів Недригайлівської районної ради Сумської області;
10. Хухрянська загальноосвітня школа I-III ступенів Охтирської районної ради Сумської області;
11. Путивльська загальноосвітня школа I-III ступенів № 2 імені Г.Я. Базими Путивльської районної ради Сумської області;
12. Бобрицька загальноосвітня школа I-III ступенів Роменської районної ради Сумської області;

13. Нижньосироватська загальноосвітня школа I-III ступенів імені Бориса Грінченка Сумської районної ради Сумської області;
14. Тростянецька спеціалізована школа I-III ступенів № 1 Сумської районної ради Сумської області;
15. Клишківський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів - дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області;
16. Степненський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів-дошкільний навчальний заклад Ямпільської районної ради Сумської області;
17. КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 23 Сумської міської ради Сумської області;
18. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 4 Конотопської міської ради Сумської області;
19. Лебединська загальноосвітня школа I-III ступенів № 3 Лебединської міської ради Сумської області;
20. Охтирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 8 Охтирської міської ради Сумської області;
21. Роменська загальноосвітня школа I-III ступенів № 3 Роменської міської ради Сумської області;
22. Шосткинська спеціалізована школа I-III ступенів № 1 Шосткинської міської ради Сумської області.

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОБЛАСТІ

1. Науково-педагогічний проект «Росток» рекомендовано до впровадження як педагогічну технологію (наказ Міністерства освіти і науки України від 06.08.2014 № 905)

1. КУ Олександрівська гімназія Сумської міської ради Сумської області;
2. КУ Сумська спеціалізована школа I-III ступенів № 7 Сумської міської ради Сумської області;
3. КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 15 ім. Дмитра Турбіна Сумської міської ради Сумської області;
4. КУ Сумська спеціалізована школа I ступеня № 30 Сумської міської ради Сумської області;
5. Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа I-II ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області Сумської області;
6. Шосткинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 4 Шосткинської міської ради Сумської області;
7. Конотопський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-ступеня - дошкільний навчальний заклад «Казка» Конотопської міської ради Сумської області;
8. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 Конотопської міської ради Сумської області;
9. Конотопська спеціалізована школа I-III ступенів № 3 Конотопської міської ради Сумської області;
10. Кролевецька спеціалізована школа I-III ступенів № 1 Кролевецької районної ради Сумської області;
11. Охтирська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 імені Р.К. Рапія Охтирської міської ради Сумської області;
12. Роменська загальноосвітня школа I-III ступенів № 10 Роменської міської ради Сумської області.

2. Технології проблемного навчання, інформаційні технології, інтерактивні технології навчання, проектна технологія:

1. Заводська загальноосвітня школа I-III ступенів Великописарівської районної ради Сумської області;
2. Кириківська загальноосвітня школа I-III ступенів Великописарівської районної ради Сумської області.

3. Технологія «Створення ситуації успіху»:

1. Миронівський навчально-виховний комплекс загальноосвітня школа I – III ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області.

4. Технологія проектного навчання:

1. Богданівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області;

2. Івотський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області.

5. Технологія особистісно орієнтованого навчання:

1. Чапліївський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області.

6. Технологія розвитку критичного мислення:

1. Клишківський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області.

7. Технологія «Чудеса піску» (авт. Т. М. Грабенко):

1. Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області;

2. Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області.

8. Ігрові технології:

1. Ковтунівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Шосткинської районної ради Сумської області.

9. Технологія «Вчіться фантазувати» (авт. Н.Єгорова):

1. Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області;

2. Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області.

10. Технологія «Художнє слово і дитяче мовлення» (авт. Н.В.Гавриш):

1. Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області;

2. Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області.

11. Технологія музичного виховання за системою К. Орфа:

1. Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області;
2. Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області.

12. Використання елементів медико-педагогічної технології «Піснезнайка» в початкових класах:

1. Свеська спеціалізована школа I –III ступенів №2 «ліцей» Ямпільської районної ради Сумської області.

13. Впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітньому просторі м. Конотоп;

1. Конотопський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I ступеня – дошкільний навчальний заклад «Казка» Конотопської міської ради Сумської області.

14. Технологія інтегрованого навчання:

1. Свеська спеціалізована школа I –III ступенів № 2 «ліцей» Ямпільської районної ради Сумської області.

15. Застосування проектних технологій як засіб формування інноваційної культури учнів:

1. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області.

16. Проектна технологія:

1. Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа I-II ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області.
2. Шосткинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 7 Шосткинської міської ради Сумської області.
3. Шосткинська спеціалізована школа I ступеня № 13 Шосткинської міської ради Сумської області.

17. Технологія розвитку критичного мислення:

1. Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа I-II ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області.

18. Навчальні технології «Школи Ейдотехніки»:

1. Шосткинська спеціалізована школа I ступеня № 13 Шосткинської міської ради Сумської області.

19. Впровадження педтехнології «Створення ситуації успіху» (за А.С.Белкіним):

1. Шосткинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 8 Шосткинської міської ради Сумської області.

20. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в навчально – виховний процес як шлях до формування інноваційної культури педагога, творчого та інтелектуального розвитку учнів:

1. Соснівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад “Теремок” Глухівської районної ради Сумської області.

21. Формування умінь використовувати інформаційні ресурси у процесі навчання та виховання:

1. Слоутський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Волошка» Глухівської районної ради Сумської області.

22. Використання технології проблемного навчання на уроках хімії та біології:

1. Уланівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Джерельце» Глухівської районної ради Сумської області.

23. Використання ІКТ на уроках географії:

1. Баницький навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад "Барвінок" Глухівської районної ради Сумської області.

24. Упровадження ІКТ:

1. Ямпільська загальноосвітня школа І –ІІІ ступенів № 2 Ямпільської районної ради Сумської області;

2. Свеська спеціалізована школа І –ІІІ ступенів № 1 Ямпільської районної ради Сумської області.

25. Використання комп’ютерних технологій у навчально – виховній та управлінській діяльності НВК:

1. Дружбівський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад Ямпільської районної ради Сумської області.

Використання інформаційно-комунікативних технологій у навчально-виховному процесі:

1. Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа І-ІІ ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області.

26. Оптимізація мережевих ресурсів для забезпечення ефективної організації навчально-виховного процесу:

1. Слоутський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів, дошкільний навчальний заклад «Волошка» Глухівської районної ради Сумської області.

27. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій:

1. Шосткинська спеціалізована школа І ступеня № 13 Шосткинської міської ради Сумської області.

28. Впровадження сучасних інформаційних технологій у навчально-виховний процес:

1. Шосткинська гімназії Шосткинської міської ради Сумської області.

29. Удосконалення науково-методичного забезпечення навчально-виховного процесу шляхом упровадження ІКТ:

1. Лебединська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 1 Лебединської міської ради Сумської області.

30. Проектна діяльність як основа розвитку творчих здібностей учнів:

1. Шалигинська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Глухівської районної ради Сумської області.

31. Листи опорних сигналів і структурно-логічних схем:

Затверджено Вченою радою Сумського ОППЮ (Протокол №3 від 27 жовтня 2011 року)

1. Кролевецька спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 3 Кролевецької районної ради Сумської області.

32. Театр фізичного виховання та оздоровлення дітей (М.Єфименко):

1. Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області;

2. Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області.

33. Теорія розвитку винахідницьких завдань ТРВЗ (за Г. Альтшуллером):

1. Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області;

2. Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області.

34. Розвиваюче навчання за системою М. Монтессорі:

1. Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області;

2. Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області.

35. Методика навчання раннього читання (М. Зайцева):

1. Воронізький дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Чебурашка» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області;

2. Воронізький дошкільний навчальний заклад (дитячий садок) «Вишенька» Воронізької селищної ради Шосткинського району Сумської області.

36. «Музейна педагогіка»:

1. Ямпільська загальноосвітня школа I –III ступенів №2 Ямпільської районної ради Сумської області.

37. Інноваційні підходи до організації національно-патріотичного виховання учнів:

1. Конотопська спеціалізована школа II-III ступенів № 2 Конотопської міської ради Сумської області.

38. Навчання грамоти дітей шестирічного віку за зошитами «Малюй – пиши» (автор Г.А.Іваниця):

1. Конотопський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I ступеня – дошкільний навчальний заклад «Казка» Конотопської міської ради Сумської області.

39. Навчально-виховний проект місцевого рівня «Богунівський клас»:

1. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 7 імені Григорія Гуляницького Конотопської міської ради Сумської області.

40. Упровадження інноваційних технологій на уроках географії з метою формування в учнів предметних компетентностей:

1. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області.

41. Розвиток критичного мислення молодшого школяра засобами активізації пізнавальної діяльності:

1. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 10 Конотопської міської ради Сумської області.

42. Педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності у просторі початкової школи:

1. Конотопська спеціалізована школа I-III ступенів № 12 Конотопської міської ради Сумської області.

43. Дослідницький метод навчання в технології сучасного уроку математики та в позакласній роботі (автор – учитель-методист Волкова Елеонора Михайлівна):

1. Конотопська спеціалізована школа I-III ступенів № 12 Конотопської міської ради Сумської області.

44. Робота з учнями по питанню репродуктивного здоров'я:

1. Конотопська загальноосвітня школа I-III ступенів № 14 Конотопської міської ради Сумської області.

45. Впровадження провідних педагогічних ідей та поглядів В.О. Сухомлинського в роботу з дошкільниками:

1. Конотопський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 1 «Орлятко» Конотопської міської ради Сумської області.

46. Упровадження парціальної програми «Паросток» з еколого-валеологічного виховання в освітній процес дошкільного закладу:

1. Конотопський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 4 «Сонечко» Конотопської міської ради Сумської області.

47. Досвід роботи вихователя Третьякової А.П. «Використання методів та прийомів ТРВЗ в системі формування креативної особистості»:

1. Конотопський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 8 «Волошка» Конотопської міської ради Сумської області.

48. Психолого-педагогічне проектування соціального розвитку особистості учнів закладу:

1. Шосткинський навчально-виховний комплекс: спеціалізована школа I-II ступенів - ліцей Шосткинської міської ради Сумської області.

49. Організація самоврядування у школі на основі задоволення учнівської природної потреби у самостійній діяльності:

1. Шосткинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 7 Шосткинської міської ради Сумської області.

50. Гуманно-особистісний підхід до дітей в освітньому процесі (за Амонашвілі Шалва Олександрович):

Шосткинська спеціалізована школа I ступеня № 13 Шосткинської міської ради Сумської області.

51. Формування соціокультурної компетенції учнів засобами краєзнавчого матеріалу:

1. Глухівська загальноосвітня школа І- III ступенів № 2 Глухівської міської ради Сумської області.

52. Літній мовний табір з англійської та німецької мов для учнів 5-8 класів:

1. Шосткинська гімназії Шосткинської міської ради Сумської області.

53. Учніське самоврядування. Гетьманська республіка:

1. Шосткинський навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-III ступенів №6 – дошкільний навчальний заклад ім. Героя Радянського Союзу Колодко М.О. Шосткинської міської ради Сумської області.

54. Інтерактивне навчання:

1. Воронізька загальноосвітня школа І – III ступенів імені П.О. Куліша Шосткинської районної ради Сумської області.

55. Упровадження білінгвального навчання:

1. Конотопська спеціалізована школа ІІ-ІІІ ступенів № 2 Конотопської міської ради Сумської області.

56. Мнемотехніка: (схвалено комісією з питань інноваційної діяльності дослідно-експериментальної роботи, лист П ТЗО від 13.12.2012 № 14.1/12-Г/398)

1. Конотопська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 9 Конотопської міської ради Сумської області.

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОБЛАСТІ

1. “Радість розвитку” (психолого-педагогічне проектування за (Т.Піроженко):

1. Роменський дошкільний навчальний заклад № 10 «Казка» Роменської міської ради Сумської області.

2. Психолого педагогічне проектування взаємодії дорослого з дітьми Автор Т. Піроженко:

1. Роменський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 1 «Чайка» Роменської міської ради Сумської області.

3. Проектна технологія у роботі з дітьми та батьками:

1. Недригайлівський дошкільний навчальний заклад ясла-садок "Барвінок" Недригайлівської селищної ради Недригайлівського району Сумської області.

4. Логічні блоки та фігури З.Д’єнша:

1. Шосткинський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 1 «Дзвіночок» Шосткинської міської ради Сумської області.

5. Мнемотехніка – технологія ефективного засвоєння інформації в умовах сучасної освіти:

1. Шосткинський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 1 «Дзвіночок» Шосткинської міської ради Сумської області.

6. Методика розвивального читання за Л.Шелестовою:

1. Лебединський дошкільний навчальний заклад (ясла – садок) «Чайка» Лебединської міської ради Сумської області.

7. Спадщина В.О. Сухомлинського в роботі з дітьми дошкільного віку:

1. Дошкільний навчальний заклад № 6 «Зірочка» Роменської міської ради Сумської області.

8. Експериментальна авторська методика оздоровчо-корекційної гімнастики «Богатир» для дітей дошкільного віку з порушеннями функцій опорно-рухового апарату Ю.М. Коржа:

1. Роменський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 5 «Веселка» Роменської міської ради Сумської області.

9. Музейна педагогіка:

1. Роменський дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 1 «Чайка» Роменської міської ради Сумської області.

10. Використання інтерактивних методів роботи з мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку:

1. Недригайлівський дошкільний навчальний заклад ясла-садок "Барвінок" Недригайлівської селищної ради Недригайлівського району Сумської області.

11. Використання нетрадиційних технік малювання у роботі з дітьми:

1. Недригайлівський дошкільний навчальний заклад ясла-садок "Барвінок" Недригайлівської селищної ради Недригайлівського району Сумської області;

2. Тернівський дошкільний навчальний заклад ясла-садок "Теремок" Тернівської селищної ради Недригайлівського району Сумської області.

Список використаних джерел:

1. Болсун С.А. Учитель як реформатор власного педагогічного досвіду // Педагогічний вісник. – 2007. -№ 2.
2. Ващенко Л.М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: Монографія. –К.: Видавниче об'єднання “Тираж”, 2005.
3. Дворницький В. Яка вона, сучасна школа? / В. Дворницький // Сучасна школа. – 2009. – №9. – С. 3-7.
4. Дичківська І. М. Основи педагогічної інноватики : Навч. посіб. / І. М. Дичківська; Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. - Рівне, 2001. - 231 с.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І.М. Дичківська. – Київ : Академвидв, 2004. – 218 с.
6. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : підручник / І.М. Дичківська. – 2-ге вид., доп. – Київ : Академвидав, 2012. – 349 с.
7. [Закон України «Про авторське право і суміжні права»](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>. – Назва з екрана.
8. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/651-14>. – Назва з екрана.
9. [Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1977-12) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>. – Назва з екрана.
10. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>. – Назва з екрана.
11. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (Указ Президента України No344/2013) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>. – Назва з екрана.
12. Педагогічна інноватика [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ippo.edu.te.ua/files/science_work/resursy/14_ped_innovatika.doc – Назва з екрана.
13. Положенням про експериментальний загальноосвітній навчальний заклад [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0428-02>. – Назва з екрана.
14. Положенням про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00>. – Назва з екрана.
15. Ткаченко О.Л. Навчально-методичні та наукові видання : структура, обсяг, особливості оформлення та підготовки до друку : практичний посібник / О.Л. Ткаченко. – Суми : Мрія, 2015. – 52 с.

ДЛЯ ПОДАТОК

**ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ
ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА
ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ В НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ**

Методичні рекомендації

Здано в набір 21.03.2016р.
Підписано до друку 16.05.2016р.
Формат 60x84/16.
Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman

НВВ КЗ Сумський ОППО,
м. Суми, вул. Р. Корсакова, 5, тел. 33-40-67